

UNDERSØGELSE AF PERSONDATALOVEN I BIF 2007 ENDELIG RAPPORT

UNDERSØGELSE AF PERSONDATALOVEN I BIF 2007 ENDELIG RAPPORT

KØBENHAVNS KOMMUNE
5. SEPTEMBER 2007

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	9
2. Generelt om undersøgelsen	11
<i>Borgerrådgiverens egen driftundersøgelser</i>	11
<i>forløb og indhold (metode)</i>	11
Generelt for Borgerrådgiverens egen driftundersøgelser.....	11
Denne undersøgelses metode.....	12
<i>reaktionsmidler og bedømmelsesgrundlag</i>	12
<i>Undersøgelsens genstand (Høringen) og modtaget dokumentation mv.</i>	13
3. Sammenfatning	16
4. Generelle bemærkninger	18
<i>Nærmere om dokumentationsgrundlaget</i>	18
<i>Vurderingsgrundlaget</i>	19
Generelt om persondataloven.....	19
Persondatalovens anvendelsesområde.....	19
Krav til behandling af personoplysninger.....	20
Borgernes rettigheder efter persondataloven.....	21
Ret til oplysning om registrering.....	21
Indsigtsret.....	30
Indsigelsesret.....	30
Berigtigelse, sletning eller blokering af urigtige oplysninger.....	31
Konsekvenser af manglende overholdelse.....	31
Klageadgang.....	31
5. Den konkrete undersøgelse	33
<i>I hvilket omfang forekommer elektronisk behandling af personoplysninger?</i>	33
<i>Oplysninger om borgeren selv (den registrerede)</i>	33
Oplysninger som er indhentet fra borgeren selv (den registrerede).....	33
Oplysninger som er indhentet fra andre.....	33
<i>Oplysninger om andre end borgeren selv (den registrerede)</i>	34
<i>I hvilket omfang er der sket underretning efter persondataloven?</i>	35
I hvor mange tilfælde kan der have været underretningspligt?.....	35
Hvilke oplysninger skulle den registrerede have i de undersøgte sager?.....	35
I hvilket omfang er der via ansøgningsskemaer givet underretning om oplysningerne i persondatalovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?.....	37
A. Skemaerne til anmodning om sygedagpenge.....	38
Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28).....	39
Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29).....	40
B. Skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik.....	40
Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28).....	41
Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29).....	42
C. Skema til ansøgning om førtidspension.....	42
Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28).....	43
Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29).....	44
I hvilket omfang har forvaltningen kunnet gå ud fra, at de registrerede allerede var bekendt med oplysningerne?.....	44
<i>Konklusion</i>	48

<i>Anmodninger om indsigt</i>	48
<i>Klager</i>	48
Bilag	51
<i>Borgerrådgiverens kritikskala</i>	51
<i>Retskilder og øvrigt bedømmelsesgrundlag</i>	52

I. INDLEDNING

Denne rapport indeholder Borgerrådgiverens endelige vurderinger og bedømmelse i anledning af Borgerrådgiverens undersøgelse af underretning efter persondatalovens kapitel 8 i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens jobcentre, nærmere bestemt Københavns Jobcenter Musvågevej, Københavns Jobcenter Nyropsgade, Københavns Jobcenter Skelbækgade og Københavns Jobcenter Sygedagpenge, Baldersgade.

Rapporten har i en foreløbig udgave været sendt til forvaltningen med henblik på forvaltningens eventuelle bemærkninger til rapportens faktiske oplysninger.

Rapporten er inddelt i en generel del om Borgerrådgiverens generelle egen driftundersøgelser og denne undersøgelses metode mv. samt dokumentationsgrundlaget i kapitel 2 og en speciel del med beskrivelser, analyser og konklusioner vedrørende netop denne undersøgelse i kapitlerne 4 og frem.

Kapitel 3 indeholder et resumé, hvori de væsentligste forhold er gengivet.

Bagest er som bilag optrykt Borgerrådgiverens kritikskala og en oversigt over retskilder og andet bedømmelsesgrundlag samt eventuelle øvrige relevante dokumenter.

Borgerrådgiveren den 5. september 2007

Johan Busse
borgerrådgiver

2. GENERELT OM UNDERSØGELSEN

BORGERRÅDGIVERENS EGEN DRIFTUNDERSØGELSER

På mødet i Borgerrepræsentationen den 14. december 2006 blev det besluttet at udvide Borgerrådsgiverens kompetence fra 1. januar 2007 med adgang til at tage sager op til undersøgelse på eget initiativ (egen driftkompetence) (BR 565/06).

Beslutningen var en udmøntning af budgetaftalen for 2007 af 18. september 2006, hvori blandt andet følgende er anført:

” Uafhængigt tilsyn ved udvidelse af Borgerrådsgiverens kompetence

På baggrund af den fremførte kritik af forholdene på kommunale plejehjem ønsker parterne at sikre et uafhængigt tilsyn og behandling af klager over grove og væsentlige fejl på plejehjemsområdet og generelt i kommunen. Parterne er enige om pr. 1. januar 2007 at udvide Borgerrådsgiverens kompetence med en egen driftfunktion, således at borgerrådsgiveren – i lighed med Folketingets Ombudsmand – får adgang til at tage sager op af egen drift m.v.”

Udvidelsen indebærer adgang for Borgerrådsgiveren til at tage konkrete sager op på eget initiativ, når der må formodes at foreligge et principielt aspekt, eller såfremt der efter de foreliggende oplysninger må antages at være tale om grove eller væsentlige fejl. Endvidere indebærer den nye kompetence en adgang til at gennemføre generelle undersøgelser af udvalgte forvaltningsområder efter samråd med Borgerrådsgiverudvalget samt til som en stikprøvekontrol at foretage inspektion af institutioner eller virksomheder samt tjenestesteder, der hører under Borgerrepræsentationens virksomhed.

I beslutningsgrundlaget for udvidelsen af Borgerrådsgiverens kompetence med egen driftvirksomhed er anført, at de generelle egen driftundersøgelser f.eks. kan bestå af større undersøgelser, der bredt afdækker relevante forhold og mindre undersøgelser, der omfatter færre forhold, som blandt andet er udvalgt på baggrund af konkrete indikationer af behov for undersøgelse.

Borgerrådsgiverudvalget og Borgerrådsgiveren drøftede den 26. januar 2007 en plan for udmøntningen af egen driftkompetencen i 2007 for så vidt angår ti generelle undersøgelser og ti inspektioner. Den plan for egen driftprojekter, som Borgerrådsgiveren forelagde udvalget, var holdt i overskrifter og tidspunkter angivet i måneder. Valget af nærmere undersøgelsestemaer, undersøgelsesernes genstand og den nærmere tilrettelæggelse er Borgerrådsgiverens valg, jf. nedenfor.

Borgerrådsgiverens generelle egen driftundersøgelser planlægges dels ud fra generelle kriterier som administrationsområdernes omfang, væsentlighed og betydning for borgerne samt repræsentativitet med henblik på at bidrage til generel vejledning, dels ud fra eventuelle konkrete indikationer på utilfredsstillende forhold.

Denne undersøgelsesrapport er en udmøntning af udvidelsen af Borgerrådsgiverens opgaver og drøftelsen i Borgerrådsgiverudvalget.

FORLØB OG INDHOLD (METODE)

Generelt for Borgerrådsgiverens egen driftundersøgelser

Borgerrådsgiverens generelle egen driftundersøgelse indledes med en høring af den eller de involverede forvaltninger. For hver forvaltning, som inddrages, høres såvel forvaltningens direktion som eventuelle relevante decentrale enheder.

I høringsbrevet beskriver Borgerrådgiveren i generelle vendinger temaet for undersøgelsen og beder om en række oplysninger og dokumentationsmateriale, herunder eventuelt om udlån af relevante sagsakter til nærmere undersøgelse.

Nogle undersøgelser vil være meget omfattende, mens andre vil være målrettede mod nærmere udvalgte forhold. Dette er forudsat ved udvidelsen af Borgerrådgiverens kompetence.

På baggrund af denne dokumentationsindsamling udarbejder Borgerrådgiveren en foreløbig rapport, som sendes til forvaltningen med henblik på forvaltningens og eventuelle decentrale enheders bemærkninger til rapportens faktiske oplysninger.

Den foreløbige rapport vil også indeholde de udtalelser (herunder kritik/henstilling), som Borgerrådgiveren forventer at fremkomme med, men disse har netop en foreløbig karakter, eftersom faktuelle oplysninger i rapporten kan korrigeres gennem forvaltningens bemærkninger. Forvaltningen informeres således allerede på dette tidspunkt om det forventede udfald af undersøgelsen.

Efter modtagelse af forvaltningens eventuelle bemærkninger indarbejder Borgerrådgiveren forvaltningens bemærkninger til de faktiske forhold og foretager eventuelle ændringer i undersøgelsens konklusioner, som disse måtte give anledning til. Borgerrådgiveren udarbejder på denne baggrund den endelige rapport. Rapporten er stilet til den involverede forvaltning og eventuelle decentrale enheder.

I nogle tilfælde kan den endelige rapport indeholde uafklarede spørgsmål eller af andre grunde kræve en opfølgning, f.eks. fordi Borgerrådgiveren har bedt om en underretning om, hvad en henstilling giver anledning til. I disse tilfælde vil den endelige rapport følges op af en (eller flere) opfølgingsrapport(er), indtil alle forhold i undersøgelsen er afklaret.

Denne undersøgelses metode

Denne undersøgelse er gennemført efter de generelle principper, som er beskrevet ovenfor.

REAKTIONSMIDLER OG BEDØMMELSESGRUNDLAG

Borgerrådgiverens reaktionsmidler er de samme som Folketingets Ombudsmands reaktionsmidler. Borgerrådgiveren kan således udtale kritik og komme med henstillinger til forvaltningen. Kritik er udtryk for en faglig vurdering af, at regler og retningslinier mv. ikke er overholdt.

Borgerrådgiveren kan henstille til forvaltningen at ændre procedurer eller lignende på et givent område.

Derudover kan Borgerrådgiveren påpege mere generelle problemstillinger i sin årsberetning, som afgives til Borgerrepræsentationen.

Borgerrådgiveren har i forbindelse med sin egen driftvirksomhed lagt sig fast på en sproglig skala for graduering af kritikkenes alvorlighed. Skalaen omfatter konstateringer af, at noget er uheldigt, konstateringer af begåede fejl, at noget er beklageligt, meget beklageligt, kritisabelt, meget kritisabelt eller stærkt kritisabelt. Skalaen med bemærkninger er optrykt som bilag til denne rapport.

Bedømmelsesgrundlaget for Borgerrådgiveren er det samme som Folketingets Ombudsmands, nemlig skreven ret (herunder love, bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger), god forvaltningsskik samt overordnede humane og medmenneskelige betragtninger. Hertil kommer Københavns Kommunes værdigrundlag, kommunikationspolitik og andre politisk

vedtagne retningslinier. Borgerrådgiveren bestræber sig desuden på at anvende samme målestok for sine vurderinger som Folketingets Ombudsmand.

Borgerrådgiverens opgave er at undersøge om kommunens forvaltninger og institutioner overholder gældende lovgivning, god forvaltningsskik, kommunens vedtagne politikker og beslutninger om serviceniveau og -standard. Borgerrådgiveren har således ikke særligt til opgave at fremkomme med ros eller lignende tilkendegivelser om positive forhold.

Borgerrådgiverens rapporter om egen drift undersøgelser vil derfor ikke indeholde ros (i hvert fald ikke i videre omfang), og læseren bør notere sig, at fraværet af ros ikke er ensbetydende med, at Borgerrådgiveren alene har konstateret negative forhold i forbindelse med sin undersøgelse.

UNDERSØGELSENS GENSTAND (HØRINGEN) OG MODTAGET DOKUMENTATION MV.

Borgerrådgiveren bad ved brev af 8. februar 2007 Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om en udtalelse og om udlån af 25 nærmere specificerede sager.

Borgerrådgiveren anførte blandt andet følgende til forvaltningen:

”...

Om undersøgelsens tema og anmodning om oplysninger

Efter kapitel 8 i persondataloven skal den dataansvarlige (myndigheden) ved indsamling af oplysninger give den registrerede (borgeren) meddelelse om den dataansvarliges identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt samt alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendig for, at den registrerede kan varetage sine interesser. Der gælder visse tidsmæssige rammer for, hvornår underretningen skal finde sted.

For supplerende information om loven henvises til Justitsministeriets vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 om registreredes rettigheder efter reglerne i kapitel 8-10 i lov om behandling af personoplysninger (særligt vejledningens punkt 2 omhandler oplysningspligten).

I Borgerrådgiverens Beretning 2004 var på side 76 anført, at det på baggrund af den samlede indsigt i kommunens sagsbehandling var vurderingen, at loven endnu ikke fuldt ud var indarbejdet i forvaltningernes rutiner og sagsgange. Denne vurdering gælder fortsat.

Jeg beder Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om generelt at oplyse, hvordan forvaltningen sikrer sig at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves i forvaltningen. Jeg beder om at modtage kopier af eventuelle generelle retningslinjer og lignende herom.

Jeg beder samtidig forvaltningen om at fremsende kopi af sagsakter (alle akter i sagen ind til nu inklusive tilførsler til elektronisk journal) fra følgende sager:

De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Musvågevej i 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger,

De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Nyropsgade i 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger, og

De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Skelbækgade i 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger.

Jeg beder desuden om at modtaget kopi af sagsakter (alle akter inklusive journaloptegnelser) i følgende sager:

De ti senest afsluttede sygedagpengesager i Jobcenter København Sygedagpenge, Baldersgade i 2006.

Dette med henblik på at konstatere overholdelsen af oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8.

Jeg forudsætter, at der er tale om sager, som kommunen fuldt og helt har det sagsbehandlingsmæssige ansvar for.
..."

Jeg bad om at modtage svar inden seks uger.

Ved brev af 25. maj 2007 modtog Borgerrådgiveren en udtalelse samt en del af de efterspurgte sager fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen. Forvaltningen anførte følgende i sin udtalelse:

"Vedrørende Borgerrådgiverens egen driftundersøgelse om underretning efter persondatalovens kapitel 8 i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Borgerrådgiveren har ved brev af 8. februar 2007 bedt Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om generelt at oplyse, hvordan forvaltningen sikrer sig at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves i forvaltningen.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen skal hertil oplyse, at der ikke i forvaltningen er udarbejdet særlige retningslinier eller lignende om efterlevelse af underretningspligten efter persondatalovens kapitel 8.

Særligt med hensyn til overholdelse af underretningspligten efter persondatalovens § 28, stk. 1, skal der også henvises til punkt 2.3.1.1 i 'Vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 om registreredes rettigheder efter reglerne i kapitel 8-10 i Lov om behandling af personoplysninger'.

Henset til at sager i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen som udgangspunkt starter op på baggrund af en ansøgning, og dermed ansøgers udfyldning af en blanket, er det forvaltningens opfattelse, at den registrerede i almindelighed allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende.

Forvaltningen er i denne forbindelse naturligvis opmærksom på, at oplysningspligten skal opfyldes, hvis forvaltningen er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i § 28, stk. 1, nr. 1-3 anførte oplysninger.

Herudover kan oplysninger også fremgå af selve ansøgningsblanketten, således f.eks. dp 200A, der anvendes i forbindelse anmodning om sygedagpenge.

Til orientering vedlægges enkelte standardblanketter, der anvendes i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Det er dog Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens opfattelse, at det vil være mest hensigtsmæssigt:

- at der udarbejdes en pjece eller lignende om borgerens rettigheder efter kapitel 8 i persondataloven og
- at der udarbejdes konkrete retningslinier om forvaltningens overholdelse af underretningspligten efter kapitel 8 i persondataloven

Forvaltningens IT-kontor, hvorunder persondataloven henhører, er derfor bedt om at udarbejde en sådan pjece eller lignende samt retningslinier, som Borgerrådgiveren vil modtage kopi af, når materialet foreligger.

Retningslinjerne vil herefter også blive indarbejdet i forvaltningens Arbejdsgangsportal.

Borgerrådgiveren har herudover udbedt sig kopi af:

- De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Musvågevej fra 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger
- De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Nyropsgade fra 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger
- De fem først indkomne henvendelser til Jobcenter København, Skelbækgade fra 2007, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger
- De 10 senest afsluttede sygedagpengesager i Jobcenter København Sygedagpenge, Baldersgade fra 2006

Af praktiske årsager har Jobcenter Musvågevej valgt at udtage 5 af de sager, der er registreret den 2. januar 2007 i KOMMA systemet.

Desværre er der endnu ikke modtaget sager fra Jobcenter Skelbækgade, hvorfor disse vil blive eftersendt senest i uge 22.”

Ved brev af 4. juni 2007 modtog Borgerrådgiveren de resterende fem sager fra Jobcenter København Skelbækgade.

Det modtagne materiale bestod herefter af:

- Fem sager fra Jobcenter København, Musvågevej i 2007
- Fem sager fra Jobcenter København, Nyropsgade i 2007
- Fem sager fra Jobcenter København, Skelbækgade i 2007
- Ti sager fra Jobcenter København Sygedagpenge, Baldersgade i 2006
- Eksempel på skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik
- Eksempel på skema til anmodning om sygedagpenge (dp 200A)
- Eksempel på skema til anmodning om sygedagpenge (dp 200B)
- Eksempel på skema til anmodning om sygedagpenge (dp 200C)
- Eksempel på skema til anmodning om sygedagpenge samt anmeldelse af sygefravær og evt. anmodning om sygedagpengerefusion (dp 201)

Udtalelsen og materialet er gengivet relevante steder nedenfor, hvor der også er givet en nærmere karakteristik af det modtagne materiale.

3. SAMMENFATNING

Undersøgelsen angår overholdelsen af persondatalovens kapitel 8 i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, nærmere bestemt Jobcenter København, Musvågevej, Jobcenter København, Nyropsgade, Jobcenter København, Skelbækgade og Jobcenter København, Sygedagpenge, Baldersgade.

Det drejer sig nærmere om bestemmelser i persondatalovens §§ 28 og 29, om at kommunen ved indsamling og elektronisk behandling af personoplysninger er forpligtet til at underrette den registrerede om den dataansvarliges (kommunens) identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, kategorierne af modtagere, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål, samt mulige følger af ikke at svare, hvilken type oplysninger det drejer sig om samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Forvaltningen er forpligtet til at give disse oplysninger på eget initiativ, medmindre den registrerede må antages allerede at være bekendt med dem. Om dette er tilfældet, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfælde.

Forvaltningen har oplyst, at der ikke i forvaltningen er udarbejdet særlige retningslinier eller lignende om efterlevelse af underretningspligten efter persondatalovens kapitel 8.

Til brug for undersøgelsen er indhentet en udtalelse fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen samt 25 sager udvalgt efter Borgerrådgiverens kriterier.

Gennemgangen af de 25 sager viser, at forvaltningen via fortrykte oplysninger på forskellige ansøgningsskemaer systematisk giver en række af de oplysninger, som forvaltningen efter persondataloven har pligt til at give. Forvaltningen har således til dels overholdt sin underretningspligt.

Undersøgelsen viser imidlertid, at forvaltningen i ingen af de 25 sager fuldt ud har givet den underretning, som kræves af bestemmelserne og det har heller ikke været overvejet, om yderligere underretning burde ske. I de 25 sager er der tale om i alt mindst 32 personer, som kan have haft krav på yderligere oplysninger efter persondatalovens §§ 28-29.

Borgerrådgiveren har fundet dette kritisabelt.

Borgerrådgiveren har noteret sig, at forvaltningen har igangsat et arbejde med at udarbejde en pjece eller lignende om borgerens rettigheder efter kapitel 8 i persondataloven og konkrete retningslinier om forvaltningens overholdelse af underretningspligten efter kapitel 8 i persondataloven.

4. GENERELLE BEMÆRKNINGER

NÆRMERE OM DOKUMENTATIONSGRUNDLAGET

Forvaltningens udtalelse er gengivet i kapitel 2, hvor også der også findes en generel oversigt over det modtagne materiale.

Det modtagne sagsmateriale har alt overvejende karakter af journaludskrifter, ansøgningskemaer og indeholder kun i meget begrænset omfang øvrige sagsakter (ind og udgående breve, og e-mails, lægeerklæringer, fremmøderapporter mv.). Dette er selvsagt utilfredsstillende henset til, at jeg i mit brev af 8. februar 2007 udtrykkeligt bad om at modtage alle akter i sagen ind til nu.

Jeg har overvejet muligheden for at få efterleveret det ønskede sagsmateriale. Henset til den tid, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen var om at tilvejebringe materialet, og til at en foreløbig gennemgang har vist, at det på det foreliggende grundlag i alt væsentligt er muligt at fastlægge det centrale i sagsforløbene, har jeg besluttet at gennemføre undersøgelsen på det foreliggende grundlag.

Det er således min klare vurdering, at det er forsvarligt at gennemføre undersøgelsen, så den bliver korrekt med et sikkert faktuel grundlag og med holdbare konklusioner.

Det er omvendt også min vurdering, at enkelte detailspørgsmål ikke kan blive belyst på grund af det ufuldstændige sagsmateriale, men jeg har vægtet undersøgelsens fremme højere end hensynet til at få lejlighed til at analysere alle mindre aspekter.

Der er tale om i alt 25 sager om sygedagpenge, kontanthjælp, førtidspension, visitering til flexjob, revalidering og ledighedsydelse.

Den grundlæggende analyse består i en konstatering af nogle forholdsvis enkle spørgsmål, herunder om der er tale om elektronisk behandling af personoplysninger, om der er tale om oplysninger, som er indhentet fra borgeren (sagsparten) selv eller fra andre, samt om der i sagen forekommer personoplysninger om andre (bipersoner), og om der er sket underretning efter persondataloven eller taget notat om overvejelser herom.

Det er min vurdering på baggrund af en foreløbig gennemgang af sagsmaterialet, at disse grundlæggende spørgsmål i alt væsentligt lader sig besvare af det foreliggende materiale.

Jeg bemærker dog, at jeg til brug for min undersøgelse lægger til grund, at det af det modtagne sagsmateriale vil fremgå, hvis der er sket underretning efter persondataloven.

I nogle af sagerne – navnlig gælder det sagerne fra Jobcenter København Sygedagpenge – har jeg modtaget kopi af indgivne ansøgningskemaer. I andre sager er dette ikke tilfældet. Jeg har ved min undersøgelse lagt til grund, at der i alle tilfælde er udfyldt relevant ansøgningskema.

Dette har betydning for, om der via information anført på ansøgningskemaet kan siges at være sket underretning om rettigheder efter persondataloven.

VURDERINGSGRUNDLAGET

Generelt om persondataloven

Persondataloven, lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer er velbeskrevet i Datatilsynets vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 (rettighedsvejledningen). Der tages i det følgende udgangspunkt i denne vejledning.

Persondataloven trådte i kraft den 1. juli 2000 og gælder efter lovens § 1 for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

I det følgende er lagt vægt på den første del af lovens anvendelsesområde, elektronisk behandling af personoplysninger, jf. nedenfor.

Formålet med loven var at gennemføre en mere tidssvarende generel lovgivning om behandling af personoplysninger til afløsning af den tidligere gældende registerlovgivning. Loven er baseret på et højt beskyttelsesniveau i forhold til den enkelte borger. Samtidig er det hensigten at skabe en fleksibel ordning, som kan danne rammen om en hensigtsmæssig udnyttelse af den stadig større mulighed for – på baggrund af den teknologiske udvikling – at gøre personoplysninger til genstand for elektronisk behandling.

Loven implementerer EF-direktivet om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger af 24. oktober 1995 (EF-Tidende 1995 L 281, s. 31 ff).

Loven indeholder bl.a. regler om, i hvilket omfang behandling af personoplysninger lovligt kan finde sted, hvilke rettigheder registrerede personer har i forhold til de dataansvarlige, krav til behandlingssikkerheden, samt hvorledes tilsynet med behandlingen af oplysninger skal organiseres og udføres.

I forarbejderne til loven fremhæves styrkelsen af den registreredes retsstilling gennem regler om den dataansvarliges pligt til at underrette den registrerede om, at der indsamles oplysninger om denne samt regler om den registreredes indsigtsret.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget, Folketingstidende 1999-2000: 3317, 8239, 8748; Tillæg A 3971 og Tillæg B 883 (vedrørende lovforslag 147).

Denne undersøgelse angår Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens sikring af, at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves. Det følgende angår derfor hovedsageligt de bestemmelser i loven, som har betydning for dette. Det drejer sig hovedsageligt om lovens §§ 28-30.

Persondatalovens anvendelsesområde

Loven angår i nærværende sammenhæng Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens (elektroniske) behandling af personoplysninger i forbindelse med forvaltningens sagsbehandling i de centre, som er genstand for undersøgelsen.

Personoplysninger

Personoplysninger efter loven omfatter enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede), jf. lovens § 3, nr. 1.

Som udgangspunkt er enhver identificerbar personoplysning omfattet af loven. Det er således ikke en forudsætning, at personoplysningen kan betegnes som privat, følsom eller lignende.

Begrebet personoplysninger omfatter således "oplysninger, som kan henføres til en fysisk person, selv om dette forudsætter kendskab til personnummer, registreringsnummer eller lignende særlige identifikationer som f.eks. løbenummer. Omfattet vil ligeledes bl.a. være oplysninger, som foreligger i form af billede, personens stemme, fingeraftryk eller genetiske kendetegn. Det er uden betydning, hvorvidt identifikationsoplysningen er alment kendt eller umiddelbart tilgængelig. Også de tilfælde, hvor det kun for den indviede vil være muligt at forstå, hvem en oplysning vedrører, er omfattet af definitionen. Det er med andre ord tilstrækkeligt, at der i forbindelse med behandlingen er etableret en ordning med et løbenummer eller lignende, f.eks. medlemsnummer eller journalnummer. Er f.eks. navn eller adresse erstattet af en kode, der kan føres tilbage til den oprindelige individuelle personoplysning, vil der stadigvæk være tale om en personoplysning. (...) Oplysninger, som er gjort anonyme på en sådan måde, at den registrerede ikke længere kan identificeres, er ikke omfattet af definitionen. Ved afgørelsen af, om en person er identificerbar, skal alle de hjælpemidler, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse for at identificere den pågældende enten af den dataansvarlige eller af enhver anden person, tages i betragtning.", jf. bemærkningerne til lovens § 3.

Behandling

De behandlinger, som er omfattet af loven er efter lovens § 3, nr. 2, er enhver operation eller række af operationer med eller uden brug af elektronisk databehandling, som oplysninger gøres til genstand for.

Dette omfatter enhver form for håndtering af oplysninger, herunder indsamling, registrering, opbevaring, brug, videregivelse, samkøring, blokering og sletning.

Dataansvarlig

Loven indeholder en række forpligtelser for den dataansvarlige, der defineres som den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af oplysninger, jf. lovens § 3, nr. 4.

I forhold til denne undersøgelse udgør Københavns Kommune ved Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen den dataansvarlige, som er forpligtet til at sikre de registrerede information, ret til indsigt mv.

Krav til behandling af personoplysninger

Loven indeholder en række bestemmelser om, under hvilke omstændigheder myndigheder mv. må behandle personoplysninger. De væsentligste bestemmelser for offentlige myndigheders behandling af personoplysninger findes i lovens kapitel 4 og kapitel 11.

Overordnet følger det af lovens § 5, at oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingsskik.

Personer der udfører arbejde under den dataansvarlige, og som får adgang til oplysninger, må kun behandle disse efter instruks fra den dataansvarlige, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, jf. lovens § 41, stk. 1.

Den dataansvarlige skal efter lovens § 41, stk. 3, træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

Indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål, jf. lovens § 5, stk. 2.

Oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, jf. lovens § 5, stk. 3.

Behandling af oplysninger skal tilrettelægges således, at der foretages fornøden ajourføring af oplysningerne. Der skal endvidere foretages den fornødne kontrol for at sikre, at der ikke behandles urigtige eller vildledende oplysninger. Oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, skal snarest muligt slettes eller berigtiges, jf. lovens § 5, stk. 4.

Bestemmelserne i lovens §§ 6-11 regulerer nærmere, hvornår behandling af personoplysninger overhovedet må finde sted. Disse bestemmelser er af særlig interesse for en myndigheds behandling af personoplysninger i forbindelse med sagsbehandling og anden informationsudveksling med borgerne (f.eks. ved opfyldelse af vejledningsforpligtelsen).

Som hovedregel kan en offentlig myndighed behandle personoplysninger, når behandlingen er påkrævet af lov, herunder f.eks. for at kunne tage stilling til og besvare en ansøgning om hjælp fra en borger. Det er forudsat, at der i videst mulige omfang skal indhentes samtykke til registrering og videregivelse af personoplysninger.

Denne undersøgelse omfatter ikke Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens ret til at behandle personoplysninger, men alene forvaltningens sikring af de registreredes rettigheder når der behandles personoplysninger.

Borgernes rettigheder efter persondataloven

Reglerne om den registreredes rettigheder er indeholdt i lovens kapitel 8-10. Her er der fastsat bestemmelser om den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede, om den registreredes indsigt i og om andre rettigheder, som den registrerede har.

Denne undersøgelse omhandler disse rettigheder med hovedvægten på Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens oplysningspligt ved registrering af personoplysninger. Reglerne beskrives i det følgende.

Ret til oplysning om registrering

De *generelle* regler om dataansvarliges oplysningspligt over for registrerede personer er fastsat i lovens kapitel 8 (§§ 28-30).

Formålet med reglerne er ifølge rettighedsvejledningen dels at sikre, at den registreredes beslutning om at afgive oplysninger om sig selv træffes på et pålideligt faktisk grundlag med hensyn til en række nærmere beskrevne forhold, dels at skabe større gennemsigtighed og overblik vedrørende personregistreringer. Der tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder.

Persondatalovens §§ 28-30 har følgende ordlyd:

”§ 28. Ved indsamling af oplysninger hos den registrerede skal den dataansvarlige eller dennes repræsentant give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
 - 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
 - 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - a) Kategorierne af modtagere.
 - b) Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.
 - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.
- Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger.

§ 29. Hvor oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede, påhviler det den dataansvarlige eller dennes repræsentant ved registreringen, eller hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, senest når videregivelsen af oplysningerne finder sted, at give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
 - 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
 - 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - a) Hvilken type oplysninger det drejer sig om.
 - b) Kategorierne af modtagere.
 - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.
- Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger, eller hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.
- Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder heller ikke, hvis underretning af den registrerede viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig.

§ 30. Bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, gælder ikke, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Stk. 2. Undtagelse fra bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, kan tillige gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser, herunder navnlig til

- 1) statens sikkerhed,
- 2) forsvaret,
- 3) den offentlige sikkerhed,
- 4) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv,
- 5) væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og
- 6) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse på de i nr. 3-5 nævnte områder.”

Som det fremgår af bestemmelserne, påhviler der den dataansvarlige (eller dennes repræsentant) en pligt til *af egen drift* at give den registrerede meddelelse om de nævnte forhold ved indsamling af oplysninger om den pågældende. Det er altså ikke et krav, at den registrerede fremsætter begæring om at modtage oplysningerne.

For en nærmere gennemgang af reglerne gengives her et uddrag af rettighedsvejledningen (pkt. 2.1. – 2.3.4.):

”2.1. Oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos den registrerede

2.1.1. På hvilket tidspunkt skal oplysningspligten opfyldes?

Efter lovens § 28, stk. 1, indtræder den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede ved *indsamlingen* af oplysninger.

Begrebet *indsamling*, der er én blandt andre behandlingsformer, jf. lovens § 3, nr. 2, dækker ikke blot over den form for behandling, der finder sted, når den dataansvarlige ved personlig eller telefonisk henvendelse eller gennem spørgeskemaer, ansøgningsformularer og lignende aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede. Indsamling foreligger også, når den registrerede, evt. uopfordret, henvender sig til den dataansvarlige, hvadenten dette sker ved personligt fremmøde, telefonisk, skriftligt eller på anden måde, når blot den dataansvarlige modtager oplysningerne og derefter undergiver dem en eller anden form for behandling, f.eks. registrering eller opbevaring. Den registrerede skal som udgangspunkt have meddelelse om de i § 28 nævnte forhold *samtidig med indsamlingen* af oplysninger hos den registrerede.

I de tilfælde, hvor oplysninger indsamles i forbindelse med, at den registrerede f.eks. skal indlevere en ansøgning, blanket eller lignende til den dataansvarlige, kan oplysningspligten opfyldes

ved, at de fornødne informationer er fortrykt på ansøgningen, blanketten m.v. Det gælder også, hvis oplysningerne indsamles elektronisk gennem en hjemmeside på Internettet.

Hvis den registrerede selv henvender sig til den dataansvarlige uden brug af en fortrykt ansøgningsformular eller lignende, f.eks. i et almindeligt brev, skal den dataansvarlige opfylde sin oplysningspligt snarest muligt, hvilket i almindelighed vil sige inden for 10 dage. I praksis må det dog forventes, at oplysningspligten ofte ikke gælder i disse situationer, jf. nærmere herom neden for under pkt. 2.3.1.

Den dataansvarlige er alene forpligtet til at give meddelelse til den registrerede én gang. Dette gælder såvel ved enkeltstående indsamlinger som ved løbende indsamling af oplysninger hos den registrerede. Ved indsamling af oplysninger i samme sag, er en gentagelse af oplysningerne til opfyldelse af oplysningspligten således ikke nødvendig. En betingelse for at undlade at underrette den registrerede, hver gang der indsamles oplysninger, er dog, at de efterfølgende indsamlinger ikke går ud over rammerne for den meddelelse, som er givet til den registrerede i forbindelse med den første indsamling.

2.1.2. Formkrav

Der gælder ingen formkrav til meddelelsen til den registrerede. Fremgår de nævnte oplysninger af den dataansvarliges henvendelse som sådan, f.eks. en høringskrivelse eller et ansøgningsskema, er særskilt underretning ikke nødvendig. Der er heller ikke noget krav om, at oplysningerne skal opstilles på en speciel måde, at de skal fremhæves særligt eller på anden vis skal gives særskilt i forhold til henvendelsen i øvrigt. Da det imidlertid er den dataansvarlige, som - i tilfælde af uenighed om, hvorvidt der er givet den fornødne underretning til den registrerede - skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt, bør underretningen gives skriftligt eller eventuelt elektronisk, jf. straks nedenfor. Meddelelsen skal være både klar og entydig.

Hvis indsamlingen af oplysninger sker elektronisk, f.eks. gennem udfyldelse af en elektronisk formular på den dataansvarliges hjemmeside, skal den dataansvarlige også kunne dokumentere, at oplysningspligten er blevet overholdt. Beviset for, at oplysningspligten er blevet overholdt, kan i sådanne tilfælde føres ved f.eks. at gemme en udskrift af den side, hvorpå oplysningerne gives. I tilfælde, hvor offentlige myndigheder indhenter oplysningerne mundtligt, f.eks. under møder med den pågældende, i forbindelse med interview, ved rapportoptagning eller ved samtidig oprettelse af og tilførsel til en journal eller lignende, kan det godt tænkes, at myndigheden vil kunne dokumentere, at oplysningspligten er iagttaget, når det af rapporten, journalen m.v. fremgår, at oplysningerne er afgivet mundtligt til den pågældende. Den, der noterer sådanne oplysninger på sagen, har typisk ingen personlig interesse i sagens realitet og foretager notatet under det tjenstlige og strafferetlige ansvar, hvorunder alle offentligt ansatte virker, og notatet må derfor kunne tillægges betydelig bevismæssig værdi.

Det bemærkes, at en offentlig myndighed, som mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, skal gøre notat om indholdet af oplysningerne, jf. lov om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven) § 6. Pligten gælder dog ikke, hvis oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter, eller hvis der er tale om andet end afgørelsessager. Det følger imidlertid af begrebet »god forvaltningsskik«, at en myndighed - uanset om der er tale om en afgørelsessag eller ej - skal sørge for, at der gøres skriftlige notater om ekspeditioner af væsentlig betydning for behandlingen af en sag, hvis de ikke fremgår af sagens dokumenter i øvrigt.

2.1.3. Hvilke oplysninger skal meddeles?

Det, der skal gives den registrerede meddelelse om, er for det første *den dataansvarliges og dennes eventuelle repræsentants identitet*, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1. Dette kan opfyldes ved meddelelse om navn og adresse. Hvis den dataansvarlige indhenter oplysningerne skriftligt eller via en hjemmeside, vil det typisk fremgå af selve skrivelsen eller hjemmesiden, at det er vedkommende dataansvarlige, der forestår behandlingen af de personoplysninger, der indhentes. I andre tilfælde skal oplysning om, hvem der står bag henvendelsen, gives. Det gælder f.eks. hvis der er tradition for, at oplysningerne indsamles af den enkelte ansatte hos den dataansvarlige, og indhentelsen fremstår som iværksat af den pågældende, f.eks. inden for forskning. Indsamler en dataansvarlig oplysningerne på en anden dataansvarligs vegne, vil det ikke være tilstrækkeligt at give oplysning om, hvem der repræsenterer den dataansvarlige. Indhenter politiet således

oplysninger for en anden myndighed, f.eks. et statsamt som led i behandlingen af en sag om samvær eller faderskab, skal der gives oplysning om, at det er statsamtet og ikke politiet, der er den dataansvarlige.

Endvidere skal der gives meddelelse om *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 2. I kravet om formålsangivelse ligger, at der skal gives den registrerede tilstrækkelig information til, at den pågældende bliver klar over, hvad der er baggrunden for, at der indsamles oplysninger om den pågældende. Hvilke krav der i det enkelte tilfælde skal stilles til formålsangivelsen, vil bero på en vurdering af de konkrete omstændigheder omkring behandlingen af oplysningerne. Da hensigten med bestemmelsen - som nævnt oven for under pkt. 2 - er at skabe åbenhed omkring behandlingen af oplysninger, må det dog kræves, at den dataansvarlige - som minimum - underretter den registrerede om, hvad de indsamlede oplysninger skal bruges til eller påtænkes brugt til på indsamlingstidspunktet. Indsamlede oplysninger kan herefter i den periode, som er nødvendig hertil, behandles i disse øjemed. Oplysningerne vil endvidere i almindelighed kunne behandles (benyttes) til andre, efterfølgende saglige formål, uden at den dataansvarlige på ny skal give den registrerede meddelelse, hvis behandlingen ikke er uforenelig med det eller de formål, som oprindeligt er oplyst til den registrerede i forbindelse med opfyldelsen af oplysningspligten. Kun i særlige tilfælde vil der påhvile den dataansvarlige en pligt til efterfølgende at oplyse om (nye) behandlingsformål, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen af oplysninger.

Endelig skal der gives meddelelse om *alle yderligere oplysninger*, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 3. Efter bestemmelsen vil der bl.a. kunne blive tale om, at den registrerede skal have meddelelse om *kategorierne af modtagere* af de indsamlede oplysninger, om det er *obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål*, om *mulige følger af ikke at svare*, samt *vejledning om reglerne om indsigt i og berigtigelse* af de oplysninger, der vedrører den registrerede, jf. litra a-c.

Opregningen i litra a-c er ikke udtømmende. Der vil derfor efter omstændighederne kunne påhvile den dataansvarlige en pligt til at give den registrerede anden information end de oplysninger, som følger af bestemmelserne i litra a-c. Om der skal gives den registrerede anden (yderligere) information beror - ligesom med hensyn til bestemmelserne i litra a-c - på en konkret vurdering af, om dette er nødvendigt for, at den registrerede kan varetage sine interesser i det enkelte tilfælde. Der skal endvidere tages hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet. Oplysningspligten omfatter som udgangspunkt alene oplysninger, som på indsamlingstidspunktet må anses for nødvendige i bestemmelsens forstand. Efter omstændighederne kan der dog påhvile den dataansvarlige en pligt til også at oplyse om (nye) forhold, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som først aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen af oplysningerne.

Hvad særligt angår de situationer, hvor der i medfør af lovens § 28, stk. 1, nr. 3, litra a, skal oplyses om *kategorierne af modtagere*, gælder det selvsagt, at der ikke skal gives den registrerede fornyet meddelelse, hver gang indsamlede oplysninger om den pågældende meddeles til en ny modtager, der falder ind under de kategorier af modtagere, som oprindeligt er oplyst til den registrerede. Det bemærkes, at begrebet »modtager« defineres som: »Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, hvortil oplysningerne meddeles, uanset om der er tale om en tredjemand. Myndigheder, som vil kunne få meddelt oplysninger som led i en isoleret forespørgsel, betragtes ikke som modtager«, jf. lovens § 3, nr. 7. Heraf følger, at hvor indsamlede oplysninger skal anvendes internt i forskellige afdelinger og lignende inden for samme myndighed (f.eks. en kommune) eller virksomhed, forening m.v., er der ikke tale om overførsel af oplysninger til en modtager, og der vil derfor ikke i sådanne tilfælde påhvile den dataansvarlige en pligt til at underrette den registrerede herom.

I de situationer, hvor der derimod er tale om, at indsamlede oplysninger meddeles til en modtager (f.eks. en anden myndighed, virksomhed m.v.), påhviler det modtageren - i det omfang denne foretager videre behandling af oplysningerne og således er at anse for ny dataansvarlig for oplysningerne - at underrette den registrerede om den foretagne indsamling af oplysninger, jf. lovens § 29 om oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede selv. Om meddelelse skal gives vil bl.a. afhænge af, om den registrerede allerede må antages at være bekendt med forholdet, f.eks. gennem den oprindelige meddelelse, som den registrerede fik i

forbindelse med afgivelsen af oplysninger til den oprindelige dataansvarlige, jf. nærmere neden for under pkt. 2.2.-2.3.

Ofte vil det også være et naturligt led i opfyldelsen af oplysningspligten efter nr. 3, litra b, at den dataansvarlige i forbindelse med indsamlingen informerer den registrerede om, hvorvidt der er pligt til at svare på spørgsmål, herunder om evt. strafansvar for ikke at besvare en henvendelse om at få oplysningerne eller på anden måde give indberetning og om konsekvenserne af ikke at svare.

Hvad angår nr. 3, litra c, om indsigt og berigtigelse vil der i de tilfælde, hvor den registrerede retter uopfordret henvendelse til den dataansvarlige med oplysninger om sig selv, f.eks. i et almindeligt brev, i almindelighed ikke være behov for at oplyse herom. Hvis indsamlingen af oplysninger sker gennem en blanket, et ansøgningsskema eller lignende, vil den dataansvarlige dog uden større udgift kunne give oplysningerne gennem en fortrykt, generel vejledning på blanketten m.v.

2.2. Oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede

2.2.1. På hvilket tidspunkt skal oplysningspligten opfyldes?

Oplysningspligten over for den registrerede i forbindelse med indsamling af oplysninger om den pågældende hos andre end den registrerede selv *indtræder som udgangspunkt ved registreringen af de indsamlede oplysninger*. I de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, indtræder oplysningspligten dog senest, når videregivelse af de indsamlede oplysninger finder sted, jf. lovens § 29, stk. 1.

Hvilken tidsfrist, der kan indlægges i begrebet »ved registreringen«, afhænger af sagens nærmere omstændigheder. Den dataansvarlige skal dog altid - vurderet i forhold til den indsats der kræves fra den dataansvarliges side for at opfylde oplysningspligten - give den registrerede meddelelse så tidligt som muligt. Hvis den dataansvarlige allerede på selve registreringstidspunktet ved, at der i løbet af ganske kort tid herefter skal rettes henvendelse til den registrerede, f.eks. fordi den dataansvarlige skal forelægge sagens dokumenter for den registrerede, eller der skal foretages andre sagsbehandlingsskridt, vil oplysningspligten som altovervejende hovedregel kunne opfyldes samtidig med denne senere henvendelse. I øvrigt vil oplysningspligten i almindelighed skulle opfyldes inden for 10 dage efter registreringen.

I de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, vil den dataansvarlige kunne vente med at opfylde oplysningspligten til det tidspunkt, hvor videregivelsen finder sted. Det skal dog på tidspunktet for indsamlingen være klart, at oplysningerne skal videregives til tredjemand. Endvidere er det en betingelse, at videregivelsen skal ske inden for en forholdsvis snæver periode. Oplysningspligten indtræder i givet fald, når videregivelsen til tredjemand første gang finder sted.

Den dataansvarlige er - uafhængigt af hvornår oplysningspligten indtræder - alene forpligtet til at give meddelelse til den registrerede én gang. Dette gælder såvel ved enkeltstående indsamlinger som ved løbende indsamling af oplysninger. Ved indhentelse af yderligere oplysninger i samme sag, er en gentagelse af oplysningspligten således ikke nødvendig. En betingelse for at undlade at underrette den registrerede hver gang, der indsamles oplysninger hos andre end den registrerede, er dog, at de efterfølgende indsamlinger ikke går ud over rammerne for den meddelelse, som er givet til den registrerede i forbindelse med den første indsamling eller videregivelse. Til eksempel kan nævnes de tilfælde, hvor et pengeinstitut med henblik på at udarbejde kontooversigter for sine kunder løbende indsamler oplysninger om de betalingstransaktioner, som kunderne foretager i forretninger, andre pengeinstitutter m.v. Her vil oplysningspligten således kunne opfyldes én gang for alle ved kundeforholdets begyndelse. Hvis en offentlig myndighed løbende behandler henvendelser fra en borger, hvor der ikke er tale om det samme forhold (sagsgenstand), f.eks. ansøgninger om forskellige ydelser, skal hver henvendelse behandles særskilt i forhold til reglerne om oplysningspligt.

2.2.2. Formkrav

Der gælder ingen formkrav til meddelelsen til den registrerede. Da det imidlertid er den dataansvarlige, som - i tilfælde af uenighed om, hvorvidt der er givet den fornødne underretning til den registrerede - skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt, bør underretningen gives skriftligt. Meddelelsen skal være både klar og entydig. Se i øvrigt oven for under pkt. 2.1.2.

2.2.3. Hvilke oplysninger skal meddeles?

Hvis de indsamlede oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede selv, skal der gives den registrerede meddelelse om *den dataansvarlige og dennes eventuelle repræsentants identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 1 og 2. For så vidt angår det nærmere indhold af disse bestemmelser henvises til det, som er anført oven for under pkt. 2.1.3.

Herudover skal der gives den registrerede *alle yderligere oplysninger*, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, jf. § 29, stk. 1, nr. 3. Dette kan bl.a. være oplysninger om *typen af oplysninger*, som er indsamlet, om eventuelle *kategorier af modtagere*, samt vejledning om *reglerne for indsigt i og berigtigelse* af de indsamlede oplysninger, jf. litra a-c.

Opregningen i litra a-c er ikke udtømmende. Der vil derfor efter omstændighederne kunne påhvile den dataansvarlige en pligt til at give den registrerede anden information end de oplysninger, som følger af bestemmelserne i litra a-c. Om der skal gives den registrerede anden (yderligere) information beror - ligesom med hensyn til bestemmelserne i litra a-c - på en konkret vurdering af, om dette er nødvendigt for, at den registrerede kan varetage sine interesser i det enkelte tilfælde. Der skal endvidere tages hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet. Oplysningspligten omfatter som udgangspunkt alene oplysninger, som på indsamlingstidspunktet må anses for nødvendige i bestemmelsens forstand. Efter omstændighederne kan der dog påhvile den dataansvarlige en pligt til også at oplyse om (nye) forhold, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som først aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen eller videregivelsen af oplysningerne. Om det nærmere indhold af bestemmelsen i lovens § 29, stk. 1, nr. 3, henvises i øvrigt til det, som er anført oven for under pkt. 2.1.3.

I de situationer, hvor der i medfør af lovens § 29, stk. 1, nr. 3, litra a, skal gives den registrerede meddelelse om *typen af oplysninger, som er indsamlet*, påhviler der ikke den dataansvarlige en forpligtelse til at oplyse den registrerede om, hvilke konkrete oplysninger der er indsamlet om den pågældende, jf. herved også lovens § 29, stk. 1, nr. 3, litra c. Ønsker den registrerede at få oplyst, hvilke konkrete oplysninger, der er indsamlet om vedkommende, må den registrerede i stedet anmode om indsigt heri efter reglerne i lovens kapitel 9.

Endelig skal det fremhæves, at behovet for at give den registrerede oplysninger efter nr. 3, litra c, om reglerne om indsigt i og berigtigelse af indsamlede oplysninger generelt vil være større i de situationer, hvor oplysningerne ikke er indsamlet direkte hos den registrerede selv.

2.3. Undtagelser fra oplysningspligten

Som anført oven for under pkt. 2.1.-2.2. påhviler der den dataansvarlige en pligt til at underrette den registrerede om en række forhold i forbindelse med indsamling af oplysninger hos såvel den registrerede selv som hos andre end den registrerede, jf. lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1. Denne oplysningspligt gælder imidlertid ikke ubetinget. Efter lovens § 28, stk. 2, § 29, stk. 2-3, og § 30, kan der gøres undtagelse fra oplysningspligten i en række tilfælde, jf. herom neden for under pkt. 2.3.1.-2.3.4. De nævnte undtagelsesbestemmelser har navnlig deres baggrund i, at en ubetinget oplysningspligt ville være for vidtgående i forhold til den dataansvarlige, der ville blive påført betydelige omkostninger, som ikke i alle tilfælde ville stå mål med det udbytte, en registreret person har af at modtage underretning om, at der indsamles oplysninger om vedkommende.

2.3.1. Den registrerede er allerede bekendt med oplysningerne

2.3.1.1. Indsamling hos den registrerede selv

Efter lovens § 28, stk. 2, kan der i de situationer, hvor der indsamles oplysninger hos den registrerede selv, gøres undtagelse fra oplysningspligten, hvis *den registrerede allerede er bekendt med* de oplysninger, som er omfattet af oplysningspligten. Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne omkring indsamlingen af oplysningerne.

I de tilfælde, hvor indsamlingen af oplysninger sker ved, at den registrerede selv, eventuelt uopfordret, har rettet henvendelse til den dataansvarlige, vil det dog i almindelighed kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende. Den registrerede vil således som altovervejende hovedregel være bekendt med *den dataansvarliges identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil

oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2. Endvidere vil det i almindelighed ikke - under hensyn til de omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet - være nødvendigt at give den registrerede *yderligere oplysninger* for, at den pågældende kan varetage sine interesser, jf. § 28, stk. 1, nr. 3.

Også i de situationer, hvor den dataansvarlige aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede (f.eks. gennem en ansøgningsblanket), vil det i mange tilfælde kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de i lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, anførte oplysninger. I begge de nævnte situationer gælder det dog, at lovens § 28, stk. 2, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, anførte oplysninger.

2.3.1.2. Indsamling hos andre end den registrerede

Af lovens § 29, stk. 2, 1. led, følger, at der i de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger ikke stammer fra den registrerede selv, kan gøres undtagelse fra oplysningspligten, hvis *den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger*, som efter bestemmelsens stk. 1 er omfattet af oplysningspligten.

Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne omkring indsamlingen af oplysningerne. I modsætning til hvad der gælder efter undtagelsesbestemmelsen i lovens § 28, stk. 2, jf. oven for under pkt. 2.3.1.1., vil den dataansvarlige ofte ikke kunne lægge til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, som den dataansvarlige er forpligtet til at give meddelelse om. Navnlig spørgsmålet om, hvorvidt den registrerede skal have meddelelse om de i § 29, stk. 1, nr. 3, anførte oplysninger, må forventes at være svært at vurdere i praksis. Dette skal endvidere ses i lyset af, at lovens § 29, stk. 2, 1. led, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med stk. 1, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte oplysninger.

Det anførte betyder bl.a., at hvis en dataansvarlig, der har indsamlet oplysninger hos den registrerede og i den forbindelse har opfyldt sin oplysningspligt efter lovens § 28, efterfølgende videregiver de indsamlede oplysninger til en anden dataansvarlig, skal denne nye dataansvarlige som udgangspunkt opfylde oplysningspligten efter lovens § 29. Den nye dataansvarlige vil således alene kunne undlade at give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med lovens § 29, stk. 1, hvis den oprindelige dataansvarlige enten allerede har givet de fornødne oplysninger til den registrerede, jf. lovens § 29, stk. 2, 1. led, eller hvis en af de øvrige undtagelsesbestemmelser er opfyldt, jf. nedenfor.

2.3.2. Registreringen eller videregivelsen følger af lov

Efter lovens § 29, stk. 2, 2. led, gælder oplysningspligten ikke, *hvis registreringen eller videregivelsen er udtrykkeligt fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov*.

Heraf følger, at oplysningspligten efter lovens § 29, stk. 1, ikke gælder, hvis det er udtrykkeligt fastsat i lovgivningen, at der skal ske registrering eller videregivelse af oplysninger. Pligten eller retten til at registrere eller videregive indsamlede oplysninger kan for det første følge af lov i formel forstand, f.eks. regler i skattekontrolloven og i lov om Det Centrale Personregister (CPR). Endvidere kan pligten eller retten til at registrere eller videregive oplysninger følge af administrative forskrifter, såsom anordninger og bekendtgørelser.

I kravet om udtrykkelighed ligger, at det ikke må give anledning til tvivl, hvorvidt det i lovgivningen er fastsat, at den dataansvarlige skal foretage registrering eller videregivelse af de indsamlede oplysninger.

2.3.3. Underretning viser sig umulig eller uforholdsmæssig vanskelig

Oplysningspligten efter lovens § 29, stk. 1, gælder ikke, hvis underretning af den registrerede *viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig*, jf. § 29, stk. 3.

Med udtrykket *uforholdsmæssigt vanskelig* fastsættes det, at der gælder et proportionalitetsprincip ved vurderingen af, om meddelelse, som foreskrevet i lovens § 29, stk. 1, skal gives. Der skal ske en afvejning af på den ene side betydningen af en sådan underretning for den registrerede, og på den anden side den arbejdsindsats hos den dataansvarlige, der vil være forbundet med en sådan underretning. I hvilket omfang, underretning af registrerede personer er uforholdsmæssigt vanskelig eller endog umulig, skal afgøres i den enkelte situation. Der skal i den forbindelse bl.a.

lægges vægt på antallet af registrerede, som skal have meddelelse, oplysningernes alder, samt de kompensatoriske foranstaltninger, f.eks. offentlige oplysningskampagner, der eventuelt måtte blive truffet af den dataansvarlige i forbindelse med indsamlingen. Endvidere må det tillægges betydning, hvor betydelige de interesser er, af hensyn til hvilke oplysningerne behandles, og hvor indgribende det er for den enkelte, at der foretages behandling af oplysninger om vedkommende. Det vil herunder være af betydning, om behandlingen af oplysninger foretages som led i enkeltsagsbehandling, eller om behandlingen foretages i en række identiske sager. Er der tale om enkeltsagsbehandling, vil der være en formodning for, at det ikke vil være uforholdsmæssigt vanskeligt at opfylde oplysningspligten, navnlig ikke hvis opfyldelsen heraf kan ske i forbindelse med iværksættelsen af andre sagsbehandlingsskridt m.v. over for den registrerede. Er der tale om et større antal identiske sager, vil det derimod ofte kunne være uforholdsmæssigt vanskeligt at opfylde oplysningspligten. Der må dog stilles krav om et meget betydeligt antal sager, førend forholdet kan begrunde, at oplysningspligten ikke skal opfyldes, og der skal under alle omstændigheder foretages en afvejning over for den registreredes interesse i, at oplysningspligten bliver efterlevet, jf. nedenfor.

Det anførte skal ses i sammenhæng med, hvor indgribende behandlingen af de indsamlede oplysninger er for den enkelte borger. Jo større betydning databehandlingen må antages at have for den enkelte, jo mere taler for, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt. Omvendt i de tilfælde, hvor den registreredes interesse i at modtage underretning om indsamlingen af oplysninger må anses for at være begrænset. Dette vil bl.a. kunne være tilfældet med hensyn til eventuelle *bipersoner*, om hvem der behandles personoplysninger.

Uanset at bipersoner som udgangspunkt har de samme rettigheder efter persondataloven, som andre registrerede personer, jf. oven for under pkt. 1.5., skal der - på baggrund af de ovennævnte momenter - for hver enkelt behandling af oplysninger om bipersoner tages stilling til, om oplysningspligten skal opfyldes over for den pågældende. En sådan vurdering vil i almindelighed falde ud til, at eventuelle indsamlede eller registrerede oplysninger om bipersoner er uden betydning for de pågældende i forbindelse med den behandling af personoplysninger, som den dataansvarlige foretager. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis f.eks. en dataansvarlig kommune indhenter oplysninger om en person og i samme forbindelse anmoder vedkommende om oplysninger om andre personer, f.eks. familiens læge, angivet med navn og tjenesteadresse, personens hjemmehjælper eller lignende personer. Nævnes kan endvidere det tilfælde, at pårørende optræder som bipersoner, f.eks. ved ansøgning om optagelse i daginstitution, ved ansøgning om adoptionstilskud eller ved ansøgning om offentlige ydelser eller offentlig service. For alle disse situationer gælder det, at behandlingen ikke vil have konsekvenser for vedkommende biperson, hvorfor der normalt ikke vil skulle gives underretning efter lovens § 29, stk. 1.

Indgår i sagen oplysninger om bipersoners rent private forhold, jf. lovens § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1 og 4, kan dette efter omstændighederne tale for nogen tilbageholdenhed med at anvende undtagelsen.

Hvis der foretages en behandling af oplysninger i *statistisk øjemed* eller til *historiske eller videnskabelige forskningsformål*, vil afvejningen af på den ene side styrken af den registreredes interesse i at modtage underretning om indsamlingen, og på den anden side den arbejdsindsats, som i givet fald vil påhvile den dataansvarlige, føre til, at der kun i særdeles begrænset omfang påhviler den dataansvarlige en oplysningspligt over for de personer, som berøres af behandlingen. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil være særdeles vanskeligt og til tider endog umuligt at opfylde en oplysningspligt i relation til de mange databehandlingssystemer, der ikke er indrettet på at udskrive personoplysninger, idet kendskab til navn og adresse på deltagerne i forskningsprojekter ikke har været nødvendig. Det skal endvidere nævnes, at der i lovens § 10 er fastsat regler om, at oplysninger, som alene behandles med henblik på at udføre statistiske eller videnskabelige undersøgelser, ikke senere må behandles i andet end statistisk eller videnskabeligt øjemed, jf. § 10, stk. 2. Den registreredes interesse i at modtage underretning om en eventuel indsamling af personoplysninger om den pågældende til brug for forskning og statistik må derfor anses for at være meget beskedet.

Også med hensyn til behandling af oplysninger i private eller offentlige *retsinformationssystemer* vil der kun i særdeles begrænset omfang påhvile de dataansvarlige en pligt til at oplyse den registrerede om, at der behandles oplysninger om vedkommende i systemerne. I mange situationer vil det være umuligt for den dataansvarlige at give en sådan underretning, idet det ikke

foreligger oplyst, hvilke personer der berøres af de indlagte domme m.v. Hertil kommer, at oplysninger, som behandles i et retsinformationssystem, ikke senere må behandles i andet øjemed, jf. lovens § 9, stk. 2. De registrerede personer vil derfor kun i meget ringe omfang blive berørt af, at der behandles oplysninger om dem.

Endelig kan det nævnes, at hvis der er tale om en *almindelig opdatering af forskellige stamoplysninger* om den registrerede, f.eks. opdatering af adresseoplysninger m.v. gennem Det Centrale Personregister, vil der i almindelighed heller ikke bestå en pligt til at oplyse den registrerede herom.

2.3.4. Yderligere undtagelser fra oplysningspligten

I lovens § 30 er fastsat yderligere regler om, i hvilket omfang den dataansvarlige kan gøre undtagelse fra oplysningspligten. Bestemmelsen har kun betydning, hvis underretning af den registrerede ikke kan undlades efter lovens § 28, stk. 2, og § 29, stk. 2 og 3, jf. oven for under pkt. 2.3.1.-2.3.3.

Af lovens § 30, stk. 1, følger, at den dataansvarlige er fritaget fra oplysningspligten efter lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for *afgørende hensyn til private interesser*, herunder hensynet til den pågældende selv.

Undtagelse pga. afgørende hensyn til private interesser kan efter omstændighederne gøres af hensyn til forretningshemmeligheder eller af hensyn til beskyttelse af andre personer, som indgår i behandlingen.

Anvendelse af undtagelsen af hensyn til vedkommende selv vil formentlig kun komme på tale i ganske få tilfælde. Der vil kun sjældent være grundlag for at antage, at selve underretningen om, at oplysningerne behandles af vedkommende dataansvarlig, vil være til væsentlig skade for vedkommende. Det kan dog tænkes, f.eks. inden for det psykiatriske område, hvor underretningen om relevante forhold for patienten i givet fald må formidles på andre måder.

Undtagelse kan endvidere gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, findes at burde vige for *afgørende hensyn til offentlige interesser*, herunder navnlig hensynet til 1) statens sikkerhed, 2) forsvaret, 3) den offentlige sikkerhed, 4) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv, 5) væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og 6) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse på de i nr. 3-5, nævnte områder, jf. lovens § 30, stk. 2.

Indskrænkning i den dataansvarliges oplysningspligt kræver efter begge de nævnte bestemmelser i lovens § 30 en konkret afvejning af de modstående interesser, som er anført. Afvejningen må foretages for hver enkelt oplysning for sig med den virkning, at der, såfremt sådanne hensyn kun gør sig gældende for en del af de i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, nævnte oplysninger, skal gives den registrerede meddelelse om de øvrige oplysninger. I visse tilfælde kan selve det forhold, at der er indsamlet oplysninger om den registrerede, dog være af en sådan fortrolig karakter, at der ikke påhviler den dataansvarlige en pligt til at give underretning om nogen af de i § 29, stk. 1, nævnte oplysninger, idet den registrerede i givet fald vil få kendskab til, at der er indsamlet oplysninger om den pågældende hos tredjemand.

I afvejningen efter bestemmelserne i lovens § 30 indgår som nævnt på den ene side den registreredes interesse i at få kendskab til de i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, nævnte oplysninger. Heroverfor står hensynet til offentlige og private interesser, herunder hensynet til den registrerede selv. De interesser, der kan beskyttes, er både den dataansvarliges og tredjemands interesser, herunder bl.a. private forretningshemmeligheder, den professionelle tavshedspligt, som læger og advokater skal iagttage, retten til at forberede sit eget forsvar i retssager samt beskyttelse af menneskerettighederne.

Med udtrykket »afgørende hensyn« er det tilkendegivet, at undtagelse fra oplysningspligten kun kan gøres, hvor der er nærliggende fare for, at private eller offentliges interesser vil lide skade af væsentlig betydning. Bevisbyrden herfor påhviler den dataansvarlige.”

Oplysningspligten efter § 28 kan f.eks. opfyldes ved at optrykke de nævnte oplysninger på ansøgningskemaer og lignende eller ved at forsyne den registrerede med oplysningerne via en

særlig folder eller lignende, når der kvitteres for henvendelsen, hvilket i Københavns Kommune altid skal ske inden ti arbejdsdage i overensstemmelse med tilbagemeldingsgarantien¹.

Indsigtsret

Den dataansvarlige skal på begæring give den pågældende meddelelse om, hvorvidt der behandles oplysninger om vedkommende. Behandles sådanne oplysninger, skal den registrerede på en let forståelig måde informeres om, hvilke oplysninger der behandles, behandlingens formål, kategorierne af modtagere af oplysningerne og tilgængelig information om, hvorfra disse oplysninger stammer, jf. lovens 31, stk. 1.

Begæringen skal besvares snarest. Er begæringen ikke besvaret inden 4 uger efter modtagelsen, skal den dataansvarlige underrette den pågældende om grunden hertil samt om, hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge.

I Københavns Kommune er fastsat den ordning, at anmodninger om indsigt modtages centralt i Borgerrepræsentationens Sekretariat, som anmoder hver forvaltningen samt Revisionsdirektoratet og Borgerrådgiveren om at besvare anmodningen hver for sig direkte overfor den pågældende borger, jf. sikkerhedsregulativets § 63.

Loven indeholder i §§ 32-33 visse undtagelser til indsigtsretten. Herunder følger det af § 33, at en registreret, der har fået meddelelse efter § 31, stk. 1, ikke har krav på ny meddelelse før 6 måneder efter sidste meddelelse, medmindre der godtgøres en særlig interesse.

Besvarelser af indsigtsbegæring skal som udgangspunkt ske skriftligt, jf. lovens § 34.

Indsigelsesret

Det følger af lovens § 35, stk. 1, at den registrerede til enhver tid over for den dataansvarlige kan gøre indsigelse mod, at oplysninger om den pågældende gøres til genstand for behandling.

Hvis indsigelsen er berettiget, må behandlingen ikke længere omfatte de pågældende oplysninger.

Som eksempel på en berettiget indsigelse kan nævnes, hvis behandlingen ikke er lovlig, men en indsigelse kan også være berettiget selv om behandlingen er lovlig.

Af rettighedsvejledningen (pkt. 4.1.) fremgår således følgende:

”Dette vil efter omstændighederne f.eks. kunne være tilfældet for en medarbejder i en myndighed eller virksomhed, som pga. chikane fra en tidligere ægtefælle ikke ønsker sit navn anført i en medarbejderfortegnelse på en hjemmeside på Internettet.”

Denne ret kan ofte kun udøves i praksis, hvis den dataansvarlige har overholdt sin oplysningspligt, og den registrerede derved har fået kendskab til, at oplysningerne behandles.

Myndighedens beslutning om, hvorvidt en indsigelse skal imødekommes, er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvorfor sagsbehandlingen skal leve op til forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse, klagevejledning m.v.

¹ Efter garantien skal kommunen ved skriftlige henvendelser fra borgere have meldt tilbage inden for ti arbejdsdage med besked om, hvordan sagen håndteres samt oplysninger om eventuelle lovmæssige fastsatte sagsbehandlingstider for den pågældende type sag og i øvrigt tilstræbe altid at oplyse navn på sagsbehandler (eller navnene på sagsbehandlerne i det team, der har ansvaret for sagen).

Berigtigelse, sletning eller blokering af urigtige oplysninger

Efter lovens § 37, stk. 1, skal den dataansvarlige på anmodning fra den registrerede berigtige, slette eller blokere oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lov eller bestemmelser udstedt i medfør af lov.

Den dataansvarlige skal snarest muligt tage stilling til, om begæringen kan imødekommes, og i givet fald foretage sletning, berigtigelse eller blokering af oplysningerne.

Hvorvidt der skal ske berigtigelse, sletning eller blokering beror på, om der er tale om oplysninger, der er urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lovgivningen.

I nogle tilfælde kan den registrerede kræve, at den dataansvarlige underretter andre (tredjemand), hvortil oplysningerne måtte være videregivet, om, at de videregivne oplysninger er berigtiget, slettet eller blokeret, jf. lovens § 37, stk. 2.

Konsekvenser af manglende overholdelse

Datatilsynet påser af egen drift eller efter klage fra en registreret, at behandlingen finder sted i overensstemmelse med loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. lovens § 58.

Den dataansvarlige kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for ulovlig behandling af personoplysninger.

Erstatningsansvar kan således ifaldes, hvis den dataansvarlige har forvoldt skade ved behandling i strid med bestemmelserne i loven, medmindre det godtgøres, at skaden ikke kunne have været afværget ved den agtpågivenhed og omhu, der må kræves i forbindelse med behandling af oplysninger, jf. lovens § 69.

Den, der i forbindelse med en behandling, som udføres for offentlige myndigheder, overtræder bestemmelsen i § 41, stk. 3, om sikring af de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven, eller § 53 om anmeldelse til Datatilsynet af behandling (ikke relevant her) kan ifalde straf efter lovens § 70, stk. 2.

Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Det betyder, at Københavns Kommune kan ifalde strafansvar efter den nævnte bestemmelse.

Klageadgang

Efter lovens § 40 kan den registrerede borger klage til Datatilsynet over behandling af personoplysninger vedrørende borgeren selv.

Datatilsynet påser som nævnt også af egen drift, at behandlingen finder sted i overensstemmelse med loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. lovens § 58.

Datatilsynet træffer bindende afgørelse om overholdelse af reglerne om den registreredes rettigheder, jf. lovens § 60, stk. 1.

Det er den dataansvarlige myndighed, der i første omgang skal tage stilling til anmodninger, indsigelser mv. fra den registrerede.

Myndighedens afgørelser om den registreredes rettigheder kan indbringes for Datatilsynet til endelig administrativ afgørelse, jf. lovens § 61. Tilsynets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men kan indbringes for Folketingets Ombudsmand og/eller domstolene.

5. DEN KONKRETE UNDERSØGELSE

I HVILKET OMFANG FOREKOMMER ELEKTRONISK BEHANDLING AF PERSONOPLYSNINGER?

Som nævnt består det modtagne sagsmateriale hovedsageligt af udskrifter fra den elektroniske journal. Det har ved gennemgangen af sagerne derfor i alle tilfælde været klart, at der har været tale om elektronisk behandling i persondatalovens forstand.

Da personoplysninger efter loven omfatter enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede), jf. ovenfor om lovens § 3, nr. 1, har det derfor heller ikke været vanskeligt at konstatere, hvorvidt sagerne indeholdt personoplysninger.

OPLYSNINGER OM BORGEREN SELV (DEN REGISTREREDE)

Alle de 25 modtagne sager kan karakteriseres som ansøgningssager. I alle sagerne er indsamlet oplysninger om den registrerede (ansøgeren).

Det drejer sig blandt andet om oplysninger om den pågældendes helbredsmæssige, sociale og økonomiske situation, herunder om sygdomme og helbredstilstand, uddannelsesbaggrund tidligere ansættelsesforhold, misbrugsproblemer mv. Som nævnt er enhver identificerbar personoplysning som udgangspunkt omfattet af loven. Det er således ikke et krav, at personoplysningen kan betegnes som privat, følsom eller lignende. Der forekommer således også en stor del andre oplysninger, som ikke er af tilsvarende følsom art, men som alligevel er personoplysninger i persondatalovens forstand.

Oplysninger som er indhentet fra borgeren selv (den registrerede)

I alle de modtagne 25 sager hidrører en del af de indsamlede oplysninger fra de registrerede (ansøgeren) selv. I de fleste tilfælde drejer det sig om oplysninger, som borgeren har givet forvaltningen i forbindelse med ansøgning om økonomisk hjælp i form af sygedagpenge, kontanthjælp, førtidspension, revalidering mv. eller senere under sagens behandling.

Det bemærkes, at det ikke spiller nogen afgørende rolle for oplysningspligten, om borgeren selv indgiver oplysningerne på eget initiativ, eller om de afgives på forvaltningens forespørgsel.

I alle 25 tilfælde har der været tale om, at personoplysningerne har været elektronisk behandlet.

Det betyder, at forvaltningen i alle tilfælde kan have været forpligtet til at give underretning til den registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 28 om de forhold, som er nævnt ovenfor.

Oplysninger som er indhentet fra andre

I 19 af de 25 modtagne sager ses desuden at være indsamlet personoplysninger fra andre end den registrerede (ansøgeren) selv. Det drejer sig f.eks. om oplysninger indhentet fra ansøgerens egen læge, hospitaler, uddannelsessteder, aktiveringsprojekter og i enkelte tilfælde familiemedlemmer og lignende.

I alle 19 tilfælde har der været tale om, at personoplysningerne har været elektronisk behandlet.

OPLYSNINGER OM ANDRE END BORGEREN SELV (DEN REGISTREREDE)

En sag, som angår en bestemt person, kan indeholde oplysninger om andre end denne person. Det kan f.eks. være vedkommendes familiemedlemmer, en navngiven arbejdsgiver eller lignende.

7 af de 25 modtagne sager indeholder personoplysninger om andre end borgeren (den registrerede) selv. Det drejer sig om:

- Oplysninger om ægtefælles økonomiske og sociale forhold (sag om førtidspension fra Københavns Jobcenter, Skelbækgade indkommet 11. januar 2007).
- Oplysninger om en døende ægtefælle (sag om førtidspension, kontanthjælp, ledighedsydelse samt enkeltydelse fra Københavns Jobcenter, Skelbækgade indkommet 12. januar 2007).
- Oplysninger om sønnens dagplejeforhold samt kærestens boligudgifter (sag om kontanthjælp fra Københavns Jobcenter, Musvågevej indkommet 2. januar 2007).
- Oplysninger om datters lægebesøg samt tidligere kærestes knivoverfald på ansøgeren og dennes kammerat. Den tidligere kæreste beskrives som psykisk syg og alkoholiker (sag om blandt andet kontanthjælp fra Københavns Jobcenter, Musvågevej indkommet 2. januar 2007).
- Oplysning om at kærestens far er afgået ved døden (sag om blandt andet kontanthjælp fra Københavns Jobcenter, Nyropsgade indkommet 22. december 2006).
- Oplysning om at ægtefælle er meget syg på grund af blodpropper, ægtefællens forsørgelsesgrundlag samt om ægtefællens indflytning på plejehjem (sag om kontanthjælp og løntilskudsjob fra Københavns Jobcenter, Nyropsgade indkommet 20. december 2006).
- Oplysninger om datters astmaproblemer (sag om kontanthjælp og løntilskud fra Københavns Jobcenter, Nyropsgade indkommet 11. december 2007).

I alle 7 tilfælde har der været tale om, at personoplysningerne har været elektronisk behandlet. Som det fremgår, har der i enkelte tilfælde været tale om personoplysninger om mere end én person ud over ansøgeren.

Som det fremgår af rettighedsvejledningen, har bipersoner som udgangspunkt de samme rettigheder efter persondataloven, som andre registrerede personer, og der skal derfor for hver enkelt behandling af oplysninger om bipersoner tages stilling til, om oplysningspligten skal opfyldes over for den pågældende. Det anføres videre i vejledningen:

”En sådan vurdering vil i almindelighed falde ud til, at eventuelle indsamlede eller registrerede oplysninger om bipersoner er uden betydning for de pågældende i forbindelse med den behandling af personoplysninger, som den dataansvarlige foretager. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis f.eks. en dataansvarlig kommune indhenter oplysninger om en person og i samme forbindelse anmoder vedkommende om oplysninger om andre personer, f.eks. familiens læge, angivet med navn og tjenesteadresse, personens hjemmehjælper eller lignende personer. Nævnes kan endvidere det tilfælde, at pårørende optræder som bipersoner, f.eks. ved ansøgning om optagelse i daginstitution, ved ansøgning om adoptionstilskud eller ved ansøgning om offentlige ydelser eller offentlig service. For alle disse situationer gælder det, at behandlingen ikke vil have konsekvenser for vedkommende biperson, hvorfor der normalt ikke vil skulle gives underretning efter lovens § 29, stk. 1.”

I HVILKET OMFANG ER DER SKET UNDERRETNING EFTER PERSONDATALOVEN?

I hvor mange tilfælde kan der have været underretningspligt?

I de 25 modtagne sager var der, som det fremgår ovenfor, i alle tilfælde indsamlet personoplysninger, som var elektronisk behandlet. I alle 25 sager var mindst en del af oplysningerne indsamlet hos den registrerede (ansøgeren) selv.

Det betyder, at forvaltningen i alle sagerne kan have været forpligtet til at give underretning til den registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 28 om de forhold, som er nævnt ovenfor. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, kan underretning undlades.

I yderligere 19 tilfælde var der indsamlet personoplysninger om den registrerede (ansøgeren) fra andre.

Det betyder, at forvaltningen i disse 19 sager kan have været forpligtet til at give underretning til den registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 29 om de forhold, som er nævnt ovenfor. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, kan underretning undlades.

I almindelighed vil en enkelt underretning være tilstrækkelig, således at det ikke er nødvendigt at give underretning efter såvel § 28 (oplysninger indsamlet hos den registrerede) som § 29 (oplysninger indsamlet hos andre). Afgørende vil i sådanne situationer være, om den givne underretning fuldt ud dækker de informationer, der skal gives efter begge bestemmelser, eller om den registrerede allerede er bekendt oplysningerne. Særligt gælder, at den registrerede efter § 29, skal være oplyst om, at der indsamles eller påtænkes indsamlet oplysninger hos andre.

Som det fremgår ovenfor, var der i 7 sager også indsamlet oplysninger om andre end ansøgeren. I sådanne tilfælde indeholder sagen således flere registrerede, og også disse registrerede har ret til underretning efter persondatalovens bestemmelser. I disse tilfælde kan oplysningspligten således indebære, at der skal gives underretning til personer, som for så vidt står uden for sagen (bipersoner).

Det betyder, at forvaltningen i disse 7 tilfælde kan have været yderligere forpligtet til at give underretning til de registrerede efter persondataloven § 29. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, hvis registrering eller videregivelsen er fastsat ved lov mv., hvis det vil være umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig eller hvis en af undtagelserne i lovens § 30 finder anvendelse, kan underretning undlades.

Samlet set betyder det, at mindst 32 registrerede personer (nogle af de 7 sidstnævnte sager indeholder personoplysninger om mere end én person) efter persondatalovens §§ 28-29, har haft krav på at være oplyst om de forhold, som fremgår af bestemmelserne.

Hvilke oplysninger skulle den registrerede have i de undersøgte sager?

Som det fremgår ovenfor påhviler der den dataansvarlige (som i dette tilfælde er Københavns Kommune, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, nærmere bestemt det pågældende jobcenter) på eget initiativ at give den registrerede meddelelse om en række forhold ved indsamling af personoplysninger om den pågældende.

Persondatalovens § 28 gælder ved indsamling af oplysninger om den registrerede selv. Efter bestemmelsen skal den dataansvarlige (kommunen) give den registrerede meddelelse om:

- Den dataansvarliges identitet

- Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt
- Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - Kategorierne af modtagere
 - Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare
 - Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger.

Lovens § 29 handler om de tilfælde, hvor personoplysningerne ikke er indsamlet hos den registrerede, men hos andre. Det kan f.eks. være en privatpraktiserende læge, et uddannelsessted eller lignende, som ikke er den registrerede selv. I disse tilfælde skal den dataansvarlige (kommunen) give den registrerede meddelelse om:

- Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
- Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
- Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - Hvilken type oplysninger det drejer sig om.
 - Kategorierne af modtagere.
 - Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Det følger også af denne bestemmelses stk. 2, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger. Desuden gælder oplysningspligten ikke, hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.

Efter § 29, stk. 3, gælder oplysningspligten endvidere ikke, hvis underretning af den registrerede viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig.

Som en undtagelse til såvel § 28 og § 29 gælder efter lovens § 30, stk. 1, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Desuden gælder efter § 30, stk. 2, at underretningen kan udelades, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser. Som eksempler herpå er i loven nævnt hensynet til statens sikkerhed, forsvaret, den offentlige sikkerhed, forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv, væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver.

Det er min opfattelse, at lovens eksempler i almindelighed vil være såvel relevante som tilstrækkelige i de sager, som omfattes af denne undersøgelse. Den videre undersøgelse sker derfor med det udgangspunkt, at de nødvendige og tilstrækkelige oplysninger er dem, der er udtrykkeligt nævnt i loven. Det kan tænkes, at der i nogle tilfælde kan forekomme behov for yderligere oplysninger, men jeg er i min undersøgelse ikke stødt på oplagte eksempler på dette. En mere eksakt undersøgelse heraf vil ofte forudsætte et nærmere kendskab til den registrerede samt til sagen.

I hvilket omfang er der via ansøgningsskemaer givet underretning om oplysningerne i persondatalovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Ingen af de modtagne 25 sager indeholder dokumentation for særskilt underretning efter persondatalovens § 28, stk. 1, og/eller § 29, stk. 1, hverken til ansøgeren eller andre og hverken for så vidt angår skriftlig eller mundtlig underretning. Jeg bemærker i den forbindelse, at en mundtlig underretning som udgangspunkt bør undgås, jf. ovenfor om dokumentation, og at en mundtlig underretning i hvert fald bør fremgå af sagens akter².

Den manglende dokumentation for særskilt underretning betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at underretning ikke er givet.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har henvist til, at det er forvaltningens opfattelse, at den registrerede i almindelighed allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende henset til, at sager i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen som udgangspunkt starter op på baggrund af en ansøgning med udfyldelse af en ansøgningsblanket.

Jeg må forstå forvaltningens oplysninger således, at der ikke i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er udarbejdet standardbreve eller lignende med særskilt information om persondataloven, som kan tjene til opfyldelse af lovens §§ 28, stk. 1, og/eller 29, stk. 1. Jeg kan samtidig konstatere, at de ansøgningsskemaer, som er vedlagt til orientering eller som indgår i de modtagne sager, i en vis udstrækning indeholder sådanne oplysninger, som skal gives efter de nævnte bestemmelser.

Det må derfor først undersøges, om forvaltningen via generel information på ansøgningsskemaer har forsynet de registrerede med tilstrækkelige oplysninger eller – hvor dette ikke er tilfældet – hvorvidt forvaltningen har kunnet gå ud fra, at de registrerede allerede var bekendt med oplysningerne.

Der gælder ingen formkrav for underretning efter persondatalovens kapitel 8. Som det fremgår af vejledningen, bør meddelelsen dog altid ske skriftligt, da det er den dataansvarlige, som skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt. Meddelelsen skal efter vejledningen være både klar og entydig.

Underretningen kan således ske forlods ved at optrykke en standardtekst på ansøgningsskemaer eller lignende. Det kan også ske ved generelle vejledninger, som udleveres eller fremsendes til alle borgere, der henvender sig og hvis oplysninger registreres, eller det kan ske individuelt, f.eks. når der kvitteres for borgerens henvendelse efter tilbagemeldingsgarantien.

Underretningen skal efter loven gives ved registreringen. Ifølge vejledningen vil oplysningspligten i almindelighed skulle opfyldes inden for 10 dage efter registreringen. Vejledningen åbner dog mulighed for, at det kan ske på et (lidt) senere tidspunkt, hvis det allerede på selve registreringstidspunktet ligger klart, at der i løbet af ganske kort tid herefter alligevel skal rettes henvendelse til den registrerede.

De ansøgningsskemaer, der efter det oplyste anvendes som udgangspunkt i forbindelse med sager i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, har forskellig udformning og affattelse og gennemgås i tre kategorier:

² En sådan notatpligt følger af den almindelige retsgrundsætning om, at offentlige myndigheder har pligt til at tage notat af alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af sagens akter, jf. FOB 1989, s. 138 ff.

- A. Skemaerne til anmodning om sygedagpenge mv.
- B. Skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik
- C. Skema til ansøgning om førtidspension.

I en del af de modtagne sager ses at være udfyldt skema til ansøgning om førtidspension (C) eller et af skemaerne til anmodning om sygedagpenge (A).

I øvrigt er skemaerne ikke vedlagt det modtagne sagsmateriale, og jeg må derfor som følge af oplysningerne fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og den generelle karakter af skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik (B) lægge til grund, at dette skema er udfyldt i alle andre tilfælde, hvor et af de andre skemaer ((A) og (C)) ikke indgår.

A. Skemaerne til anmodning om sygedagpenge

Alle skemaerne indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaerne, at der søges om sygedagpenge.

Derudover indeholder skemaerne nogle forskelligartede oplysninger om samtykke og kommunens adgang til at indhente oplysninger fra andre mv. Følgende fremgår således af tekst på skemaet:

”Den, der giver urigtige eller vildledende oplysninger til brug for afgørelser efter sygedagpengeloven eller fortier oplysninger af betydning for sådanne afgørelser, kan straffes efter straffeloven. Kommunen har adgang til en virksomheds lokaler og arbejdssteder med henblik på at kontrollere de lønudbetalinger, som danner grundlag for det oplyste. Ved besøget kan kommunen udspørge de ansatte om navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og hvilke sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser, de modtager, og kommunen kan pålægge arbejdsgiveren at registrere de ansattes arbejdstider mv., jf. retssikkerhedslovens § 12a. Overtrædelse af retssikkerhedslovens § 12a kan medføre bøde eller straf efter straffelovens 5. kapitel, jf. retssikkerhedslovens § 12b, stk. 2 og 3.”

Skemaerne indeholder endeligt følgende:

”Orientering

Du bedes besvare spørgsmålene på blanketten jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1. Du har pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i dine økonomiske eller personlige forhold (fx påbegyndelse af arbejde eller uddannelse mv.), der kan have betydning for sagen jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 2. Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre, at der rejses krav om tilbagebetaling af ydelsen. jf. retssikkerhedslovens § 12, nr. 4 og sygedagpengelovens § 71, stk. 2. Hvis du groft uagtsomt eller bevidst afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til kommunen, kan du idømmes bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller straffes efter straffelovens § 289a.

Til kontrolformål kan kommunen indhente oplysninger – bl.a. ved edb-samkøring om økonomiske forhold mv. fra fx arbejdsgivere, arbejdsløsheds-kasser og andre myndigheder, herunder kommuner. jf. retssikkerhedslovens § 11a, stk. 2. Kommunen har endvidere adgang til en virksomheds lokaler og arbejdssteder med henblik på at kontrollere de lønudbetalinger, som danner grundlag for udbetalingen. Ved besøget kan kommunen udspørge de ansatte om navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og hvilke sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser, de modtager, og kommunen kan pålægge arbejdsgiveren at registrere de ansattes arbejdstider mv., jf. retssikkerhedslovens § 12a.

Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til andre offentlige myndigheder, private virksomheder mfl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen. Du har ret til at vide, hvilke oplysninger kommunen har om dig. Du kan kræve forkerte oplysninger rettet.”

Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28)

Den registrerede skal være bekendt med oplysninger om den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet samt formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.

Dette må anses for opfyldt med den information, som gives via skemaerne i sager, hvor den registrerede har udfyldt et af skemaerne til ansøgning om sygedagpenge.

Derudover skal den registrerede være bekendt med kategorierne af modtagere, hvilket efter min opfattelse også må anses for opfyldt med den information, som gives via skemaerne i sager, hvor den registrerede har udfyldt et af skemaerne til ansøgning om sygedagpenge.

Jeg forudsætter her, at indsamlingen af oplysningerne på indsamlingstidspunktet ikke sker med henblik på videregivelse til andre. Hvis formålet ændrer sig eller udvider sig på et senere tidspunkt, således at der sker videregivelse til andre, må det efter omstændighederne på ny overvejes, om der skal ske underretning.

Endvidere skal den registrerede være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.

Om dette kan anses for opfyldt med den information, som skemaerne til ansøgning om sygedagpenge giver, er mere tvivlsomt. Det fremgår ganske vist, at der er pligt til at give oplysninger om ændrede forhold, og at det kan være forbundet med strafansvar at give urigtige eller vildledende oplysninger til brug for afgørelser efter sygedagpengeloven eller fortie oplysninger af betydning for sådanne afgørelser, men der informeres ikke direkte om, hvorvidt ansøgeren er forpligtet til at afgive oplysningerne.

Afgivelsen af oplysninger gives imidlertid som led i en ansøgning om hjælp, der sker frivilligt, og på ansøgerens initiativ. Dertil kommer, at afgivelsen i denne sammenhæng må vurderes i sammenhæng med lov om retssikkerhed og administration på det sociale område kapitel 3a, hvorefter myndigheden som udgangspunkt skal søge at indhente samtykke til indhentelse af oplysninger.

På den anden side er sager om ansøgning om sygedagpenge omfattet af retssikkerhedslovens § 11a, hvorefter kommunen, hvis borgeren ikke medvirker til sagens oplysning, skal behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke efter andre bestemmelser i loven.

Ud fra en ordlydsfortolkning af persondatalovens § 28, stk. 1, nr. 3, litra b ("Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare") giver skemaet efter min opfattelse ikke tilstrækkelige oplysninger, idet det ikke oplyses, hvad konsekvensen af ikke at medvirke med oplysninger er.

Denne fortolkning har efter min opfattelse støtte i, at det må antages at være et formål med underretningspligten, at borgeren skal have mulighed at vælge, hvilke oplysninger han selv vil forsyne myndigheden med til brug for elektronisk behandling, jf. rettighedsvejledningens bemærkning om, at "Formålet med reglerne er ifølge rettighedsvejledningen dels at sikre, at den registreredes beslutning om at afgive oplysninger om sig selv træffes på et pålideligt faktisk grundlag med hensyn til en række nærmere beskrevne forhold."

Et andet spørgsmål er, om forvaltningen i det konkrete tilfælde kan gå ud fra, at ansøgeren må antages at være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare. Dette spørgsmål behandles nedenfor.

Endelig skal den registrerede være bekendt med reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Dette må anses for opfyldt med den information, som gives via skemaerne i sager, hvor den registrerede har udfyldt et af skemaerne til ansøgning om sygedagpenge, jf. oplysningerne om at ansøgeren har ret til at vide, hvilke oplysninger kommunen har om vedkommende, og at ansøgeren kan kræve forkerte oplysninger rettet.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaerne til ansøgning om sygedagpenge sikrer, at den registrerede (ansøgeren) er bekendt med alle de oplysninger som persondatalovens § 28, stk. 1, kræver – bortset fra oplysningen om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.

Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29)

Svarende til det, der er anført ovenfor, er det min opfattelse, at forvaltningen via skemaerne til ansøgning om sygedagpenge sikrer, at den registrerede er bekendt med den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet, formålene med den behandling hvortil oplysningerne er bestemt samt kategorierne af modtagere og reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Derimod giver det efter min opfattelse anledning til en vis tvivl, om skemaet indeholder tilstrækkeligt klare oplysninger om, hvilken type oplysninger der (kan) indsamles fra andre end den registrerede selv. I skemaets tekst angives således i forholdsvis generelle vendinger hvilke typer af oplysninger, der kan være relevante for sagen, herunder økonomiske eller personlige forhold, men dog også mere konkrete kategorier af oplysninger som lønudbetaling, ansattes navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og modtagne sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser samt arbejdstider mv.

Henset til at der ifølge rettighedsvejledning (jf. ovenfor) tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder, er det dog min opfattelse, at de angivne oplysninger i sammenhængen er tilstrækkelige. Jeg lægger herved også vægt på, at det må antages at stå læseren af skemaet klart, at der er tale om en ansøgning om sygedagpenge, og at det allerede ved skemaets fortrykte rubrikker til angivelse af en række nærmere angivne konkrete oplysninger er indikeret hvilke oplysninger, der er relevante for sagen.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaerne til ansøgning om sygedagpenge sikrer, at ansøgeren er bekendt med alle de oplysninger, som persondatalovens § 29, stk. 1, kræver i forbindelse med indhentelse af personoplysninger fra andre.

B. Skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik

Skemaet indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der søges om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om samtykke og kommunens adgang til at indhente oplysninger fra andre mv. Følgende fremgår således af tekst på skemaet:

”12. Oplysningspligt

Når du søger og får hjælp efter Lov om Aktiv Socialpolitik, har du efter Retssikkerhedslovens § 10 pligt til at give nødvendige oplysninger. Efter § 11 har du også pligt til at underrette kommunen om ændringer i dine og din evt. ægtefælles personlige og økonomiske forhold, som kan have betydning for hjælpen, herunder om indtægter af enhver art.”

Herefter følger en række eksempler på ændrede forhold som skal oplyses.

Af skemaet fremgår endvidere følgende:

”Efter Retssikkerhedslovens § 12 kan kommunen forlange nødvendige oplysninger om dine forhold fra andre personer og myndigheder, også f.eks. læge- og sygehusjournaler. Kommunen skal forsøge at få dit/jeres samtykke dertil. Kommunen kan også uden samtykke indhente oplysninger om dine økonomiske forhold på edb fra skattevæsenet, SU-styrelsen og andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser. Man kan også samkøre oplysninger om udbetalinger fra alle kommunens egne edb-systemer, herunder lønsystemet.”

Endelig fremgår følgende fortrykte tekst af skemaet:

”Jeg erklærer på tro og love, at jeg har besvaret spørgsmålene i overensstemmelse med de faktiske forhold. Jeg er bekendt med, at jeg har pligt til straks at meddele kommunen enhver ændring i de personlige og økonomiske forhold, og at afgivelse af urigtige oplysninger eller fortielse af oplysninger kan medføre krav om tilbagebetaling og evt. anmeldelse til politiet efter Straffeloven. Ved denne underskrift giver jeg samtidig samtykke til, at kommunen kan indhente relevante oplysninger fra min evt. tidligere opholdskommune samt øvrige forvaltninger i Københavns Kommune.”

Det er i skemaet muligt at krydse af i en rubrik, der angiver, at underskriveren ikke ønsker at give samtykke til, at kommunen kan indhente relevante oplysninger fra en eventuel tidligere opholdskommune samt øvrige forvaltninger i Københavns Kommune.

Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28)

Med skemaet oplyser forvaltningen den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet samt formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.

Skemaet giver også oplysninger om kategorierne af modtagere.

Jeg forudsætter her som ovenfor, at indsamlingen af oplysningerne på indsamlingstidspunktet ikke sker med henblik på videregivelse til andre. Hvis formålet ændrer eller udvider sig på et senere tidspunkt, således at der sker videregivelse til andre, må det efter omstændighederne på ny overvejes, om der skal ske underretning.

Endvidere skal den registrerede være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.

Om dette kan anses for opfyldt med den information, som skemaet til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik giver, er, ligesom det er tilfældet med skemaerne til ansøgning om sygedagspenge, mere tvivlsomt.

Retssikkerhedslovens § 10 fastsætter at ”Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse” og indeholder således ikke nogen pligt for ansøgeren til at give nødvendige oplysninger (bortset fra oplysninger om ændrede forhold). Tværtimod hviler loven på den forudsætning, at myndigheden kan *anmode* ansøgeren om at medvirke til sagens oplysning, jf. lovens § 11, og at myndigheden skal behandle sagen på det foreliggende grundlag, hvis ansøgeren ikke medvirker, jf. § 11b (princippet om den processuelle skadevirkning). Skemaet indeholder derfor forkerte oplysninger på dette punkt.

Også af den grund er det min opfattelse, at en ordlydsfortolkning af persondatalovens § 28, stk. 1, nr. 3, litra b må føre til, at det ikke med skemaet kan anses for oplyst ”om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare”. Jeg henviser desuden til argumentationen ovenfor.

Også i dette tilfælde er det et spørgsmål, om forvaltningen kan gå ud fra, at den registrerede (ansøgeren/borgeren/bipersonen) i den konkrete sag må antages at være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare. Dette spørgsmål behandles nedenfor.

Derudover indeholder skemaet ingen oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaet til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik sikrer, at ansøgeren er bekendt med en del af de oplysninger som persondatalovens § 28, stk. 1, kræver – dog ikke med oplysningen om hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare og reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29)

Svarende til det, der er anført ovenfor om oplysningspligten efter persondatalovens § 28, er det min opfattelse, at forvaltningen via skemaet til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik sikrer, at den registrerede er bekendt med den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet og formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt samt kategorierne af modtagere.

Også i dette skema er kategorierne af oplysninger forholdsvis generelt angivet til ”dine og din evt. ægtefælles personlige og økonomiske forhold, som kan have betydning for hjælpen, herunder om indtægter af enhver art” og mere konkret alene til oplysninger, som kan indsamles fra læge- og sygehusjournaler skattevæsenet, SU-styrelsen og andre offentlige myndigheder, arbejdsløsheds-kasser samt kommunens egne edb-systemer – herunder for så vidt angår lønsystemet.

Henset til at der ifølge rettighedsvejledning (jf. ovenfor) tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder, er det dog min opfattelse, at de angivne oplysninger i sammenhængen er tilstrækkelige. Jeg lægger herved også vægt på, at det må antages at stå læseren af skemaet klart, at der er tale om en ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik, og at det allerede ved skemaets fortrykte rubrikker til angivelse af en række nærmere angivne konkrete oplysninger er indikeret hvilke oplysninger, der er relevante for sagen.

Derimod indeholder skemaet, som nævnt, ingen oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaet til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik sikrer, at ansøgeren er bekendt med flere af de oplysninger, som persondatalovens § 29, stk. 1, kræver – dog ikke med reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

C. Skema til ansøgning om førtidspension

Skemaet indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der søges om førtidspension.

Derudover indeholder skemaerne nogle forskelligartede oplysninger om samtykke og kommunens adgang til at indhente oplysninger fra andre mv. Følgende fremgår således af tekst på skemaet:

”Det betyder, at forvaltningen vil undersøge om du er berettiget til at få påbegyndt sag om førtidspension, herunder indhente de nødvendige oplysninger med videre.

Hvis forvaltningen herefter finder, at betingelserne er opfyldt, vil der blive **påbegyndt** sag om førtidspension. Forvaltningen vil efterfølgende træffe beslutning om, du har **ret** til førtidspension.

Datoen for påbegyndelse af sag om førtidspension kan have betydning for en eventuel efterfølgende udbetaling.

Jeg ønsker min henvendelse om førtidspension behandlet i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning.

Jeg giver samtykke til, at forvaltningen **indhenter** relevante sociale- og helbredsmæssige oplysninger fra hospital, privatpraktiserende læge og andre relevante samarbejdspartnere efter retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1 til brug for behandlingen af sagen om førtidspension, jf. forvaltningslovens §§ 29, stk. 2, nr. 1 og 32.

Jeg giver også samtykke til, at forvaltningen **videregiver** relevante sociale- og helbredsmæssige oplysninger, der er af betydning for sagsbehandlingen til anden forvaltningsmyndighed, hospital, privat praktiserende læge og andre relevante samarbejdsparter, jf. forvaltningslovens §§ 27, 28 og 31 og persondatalovens §§ 3, 6, 7, og 8.

Jeg er endvidere informeret om, at Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen eventuelt deltager i fælles møder, som er relevante for behandlingen af min sag.

Du kan tilbagekalde et samtykke til indhentning/videregivelse af oplysninger, jf. persondatalovens § 38.

Samtykke til videregivelse af oplysninger bortfalder når sagen er færdigbehandlet - senest 1 år efter, at det er givet. Samtykke til indhentelse af oplysninger bortfalder når sagen er færdigbehandlet.

Pensionslovens §§ 17 og 18, retssikkerhedslovens §§ 10-12, og forvaltningslovens §§ 27, 28, 29, 31 og 32 og uddrag af persondatalovens §§ 3, 6, 7, 8 og 38 er optrykt på bilag 1.”

Det bemærkes, at persondatalovens §§ 28-29 ikke er optrykt.

Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28)

Med skemaet oplyser forvaltningen den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet samt formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.

Skemaet giver også oplysninger om kategorierne af modtagere.

Jeg forudsætter igen, at indsamlingen af oplysningerne på indsamlingstidspunktet ikke sker med henblik på videregivelse til andre end de udtrykkeligt angivne. Hvis formålet ændrer eller udvider sig på et senere tidspunkt, således at der sker videregivelse til andre, må det efter omstændighederne på ny overvejes, om der skal ske underretning.

Endvidere skal den registrerede være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.

Dette må anses for opfyldt med henvisningerne til og optryk af retssikkerhedslovens §§ 10-12, som angår oplysningspligt og sagens oplysning i øvrigt samt til forvaltningslovens §§ 27, 28, 29, 31 og 32 om tavshedspligt, indhentelse og videregivelse af oplysninger og uddrag af persondatalovens §§ 3, 6, 7, 8 og 38, som blandt andet handler om behandling af oplysninger og samtykke.

Derimod indeholder skemaet ingen oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaet til ansøgning om førtidspension sikrer, at ansøgeren er bekendt med flere af de oplysninger som persondatalovens § 28, stk. 1, kræver – dog ikke med reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29)

Det er min opfattelse, at forvaltningen via skemaet til ansøgning om førtidspension sikrer, at den registrerede er bekendt med den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet og formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt samt kategorierne af modtagere.

Også i dette skema er kategorierne af oplysninger forholdsvis generelt angivet til "de nødvendige oplysninger" samt "relevante sociale- og helbredsmæssige oplysninger fra hospital, privatpraktiserende læge og andre relevante samarbejdspartnere".

Henset til at der ifølge rettighedsvejledning (jf. ovenfor) tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder, er det min opfattelse, at de angivne oplysninger i sammenhængen som udgangspunkt er tilstrækkelige. Jeg lægger herved også vægt på, at det må antages at stå læseren af skemaet klart, at der er tale om en ansøgning om førtidspension, og at det allerede ved skemaets fortrykte rubrikker til angivelse af en række nærmere angivne konkrete oplysninger er indikeret, hvilke oplysninger der er relevante for sagen.

Derimod indeholder skemaet, som nævnt, ingen oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaet til ansøgning om førtidspension sikrer, at ansøgeren er bekendt med flere af de oplysninger som persondatalovens § 29, stk. 1, kræver – dog ikke med reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

I hvilket omfang har forvaltningen kunnet gå ud fra, at de registrerede allerede var bekendt med oplysningerne?

Som det fremgår ovenfor, er det samlet set min opfattelse, at forvaltningen med de informationer, som er givet i de fortrykte skemaer, der er benyttet i de foreliggende sager, i vid udstrækning har sikret den registrerede de oplysninger, som kræves efter persondatalovens § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1.

Dog indeholder skemaet til ansøgning om sygedagpenge mv. ikke oplysninger om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

Ligeledes indeholder skemaet til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik (B) ikke i tilstrækkeligt omfang oplysninger om hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b) samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

Endelig indeholder skemaet til ansøgning om førtidspension ikke i tilstrækkeligt omfang oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

Da ikke alle modtagne sager indeholder kopi af den eller de anvendte skemaer, må jeg, som nævnt, på baggrund af det oplyste gå ud fra, at ansøgeren i alle sagerne har udfyldt og afleveret skema/skemaer, der passer til den eller de ydelse(r), som sagen angår.

Jeg har herefter måtte lægge til grund, at der i alle sager om førtidspension har været anvendt skema til ansøgning om førtidspension.

Jeg har endvidere måtte lægge til grund, at der i alle sager om sygedagpenge har været anvendt et af skemaerne til anmodning om sygedagpenge.

Endelig har jeg måtte lægge til grund, at der i sager om kontanthjælp, ledighedsydelse, enkeltydelse, revalideringsydelse, engangsydelse, løntilskud og fleksjob og hvor der har været tale om mindst en ydelse efter lov om aktiv socialpolitik, har været anvendt skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik.

Jeg bemærker, at det fremgår af rettighedsvejledningen, at hvis en offentlig myndighed løbende behandler henvendelser fra en borger, hvor der ikke er tale om det samme forhold (sagsgenstand), f.eks. ansøgninger om forskellige ydelser, skal hver henvendelse behandles særskilt i forhold til reglerne om oplysningspligt. Jeg har i det følgende dog ikke kunnet tage højde for dette på grund af det modtagne materiales mangler.

Efter en nærmere gennemgang af sagerne må det på denne baggrund lægges til grund:

- At der i 10 sager alene er anvendt skema til anmodning om sygedagpenge
- At der i 10 sager alene er anvendt skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik
- At der i 2 sager alene er anvendt skema til ansøgning om førtidspension
- At der i 3 sager er anvendt skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik i kombination med skema til ansøgning om førtidspension.

I de 10 sager, hvor der alene er anvendt skema til anmodning om sygedagpenge, kan det konstateres, at forvaltningen har sikret, at den registrerede er bekendt med de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29, bortset fra oplysninger om hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

Jeg er ved min gennemgang af sagerne ikke stødt på tilfælde, hvor forvaltningen har indhentet oplysninger fra andre end den registrerede (§ 29), som ikke ses at være dækket af den oprindelige underretning, som den registrerede modtog via skemaet. Havde dette været tilfældet, måtte forvaltningen overveje behovet for en yderligere underretning efter § 29.

I de 10 sager, hvor der alene er anvendt skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik, kan jeg tillige konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29.

I de 2 sager, hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om førtidspension, kan jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29.

I de 3 sager, hvor der er anvendt skema til ansøgning om hjælp til forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik i kombination med skema til ansøgning om førtidspension, må jeg også konstatere, at forvaltningen ikke via skemaerne har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29.

I alle de 25 undersøgte sager kunne den registrerede (ansøgeren) således eventuelt have krav på (yderligere) underretning efter persondatalovens kapitel 8.

Derudover må jeg konstatere, at der i alt forekommer registrering af personoplysninger om andre end ansøgeren i mindst 7 tilfælde. Af sagerne fremgår ikke oplysninger om, at disse personer skulle være blevet helt eller delvist underrettet efter persondatalovens kapitel 8.

I alt har mindst 32 personer i de 25 sager eventuelt haft krav på underretning om oplysninger efter persondatalovens § 28 og § 29.

I det omfang, ansøgningskemaerne ikke i sig selv indeholder tilstrækkelig information til opfyldelse af persondatalovens kapitel 8, må forvaltningens eventuelle pligt til underretning på anden vis bedømmes ud fra en konkret vurdering af, om forvaltningen har kunnet gå ud fra, at ansøgeren allerede har været bekendt med de pågældende oplysninger, jf. bestemmelserne i persondatalovens § 28, stk. 2, og § 29, stk. 2, eller om registreringen eller videregivelsen er fastsat ved lov mv., eller om det vil være umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt, samt om en af undtagelserne i lovens § 30 finder anvendelse.

Efter persondatalovens § 29, stk. 2, kan underretning også undlades, hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov. Denne bestemmelse sigter imidlertid til tilfælde, hvor det ikke giver anledning til tvivl, hvorvidt det i lovgivningen er fastsat, at den dataansvarlige skal foretage registrering eller videregivelse af de indsamlede oplysninger, jf. rettighedsvejledningen. De oplysninger, som indsamles i sager efter pensionsloven og lov om aktiv socialpolitik, er ikke fæstnet med en sådan bestemmelse, at denne del af undtagelsen i § 29, stk. 2, kan finde anvendelse i de nævnte sager.

Ved min gennemgang af sagerne er jeg ikke stødt på tilfælde som umiddelbart synes at falde inden for undtagelseskategorierne i § 30.

Forvaltningen kan altså alene undlade at give underretningen, såfremt forvaltningen har kunnet gå ud fra, at ansøgeren allerede har været bekendt med de pågældende oplysninger.

For så vidt angår oplysningerne om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede, kan det på den ene side anføres, at man i dansk ret opererer med en forudsætning om, at lovgivningen er borgerne bekendt allerede ved bekendtgørelsen i lovtidende. På den anden side ville bestemmelserne i § 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c være meningsløse, såfremt det med udgangspunkt i denne doktrin blev antaget, at borgerne allerede var bekendt med deres rettigheder efter persondataloven.

Det fremgår da også af rettighedsvejledningen, at det beror på en konkret vurdering af omstændighederne ved indsamlingen, om den registrerede kan antages at være bekendt med oplysningerne. Det anføres således i vejledningen, at:

”I de tilfælde, hvor indsamlingen af oplysninger sker ved, at den registrerede selv, eventuelt uopfordret, har rettet henvendelse til den dataansvarlige, vil det dog i almindelighed kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende. Den registrerede vil således som altovervejende hovedregel være bekendt med *den dataansvarliges identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2. Endvidere vil det i almindelighed ikke - under hensyn til de omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet - være nødvendigt at give den registrerede *yderligere oplysninger* for, at den pågældende kan varetage sine interesser, jf. § 28, stk. 1, nr. 3. Også i de situationer, hvor den dataansvarlige aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede (f.eks. gennem en ansøgningsblanket), vil det i mange tilfælde kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de i lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, anførte oplysninger. I begge de nævnte situationer gælder det dog, at lovens § 28, stk. 2, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, anførte oplysninger.”

Der må altså konkret sondres mellem de forskellige kategorier af oplysninger, som den registrerede skal være bekendt med og mellem tilfælde, hvor den registrerede selv har taget initiativ til at indgive netop de pågældende oplysninger og tilfælde, hvor forvaltningen har været styrende for indsamlingen.

Desuden kan forvaltningen normalt ikke, i samme omfang som det er tilfældet med oplysninger indsamlet hos den registrerede selv, gå ud fra, at den registrerede er bekendt med de oplysninger, som er opremset i § 29 om indsamling hos andre, jf. hertil rettighedsvejledningen, hvorefter:

”I modsætning til hvad der gælder efter undtagelsesbestemmelsen i lovens § 28, stk. 2, jf. oven for under pkt. 2.3.1.1., vil den dataansvarlige ofte ikke kunne lægge til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, som den dataansvarlige er forpligtet til at give meddelelse om. Navnlig spørgsmålet om, hvorvidt den registrerede skal have meddelelse om de i § 29, stk. 1, nr. 3, anførte oplysninger, må forventes at være svært at vurdere i praksis. Dette skal endvidere ses i lyset af, at lovens § 29, stk. 2, 1. led, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med stk. 1, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte oplysninger. Det anførte betyder bl.a., at hvis en dataansvarlig, der har indsamlet oplysninger hos den registrerede og i den forbindelse har opfyldt sin oplysningspligt efter lovens § 28, efterfølgende videregiver de indsamlede oplysninger til en anden dataansvarlig, skal denne nye dataansvarlige som udgangspunkt opfylde oplysningspligten efter lovens § 29. Den nye dataansvarlige vil således alene kunne undlade at give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med lovens § 29, stk. 1, hvis den oprindelige dataansvarlige enten allerede har givet de fornødne oplysninger til den registrerede, jf. lovens § 29, stk. 2, 1. led, eller hvis en af de øvrige undtagelsesbestemmelser er opfyldt...”

Sammenfattende kan det altså formuleres således, at forvaltningen i hvert enkelt tilfælde, hvor de pligtmæssige oplysninger efter persondatalovens §§ 28 og 29 ikke er givet i forbindelse med ansøgningsskemaer, må vurdere, hvorvidt den registrerede kan antages at være bekendt med oplysningerne, og at det kræver mere sikre holdepunkter at kunne lægge til grund, at oplysningerne er den registrerede bekendt for så vidt angår indsamling eller videregivelse efter § 29.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har oplyst, at der ikke i forvaltningen er udarbejdet særlige retningslinier eller lignende om efterlevelse af underretningspligten efter persondatalovens kapitel 8. Der findes altså ingen nærmere retningslinjer i forvaltningen for den konkrete vurdering, som skal finde sted i de tilfælde, hvor forvaltningen ikke via ansøgningsskemaer eller på anden vis har sikre sig, at den registrerede er bekendt med oplysninger efter persondataloven §§ 28 og 29.

De vurderinger, som skal finde sted, må altså i praksis bero på en helt individuel vurdering foretaget af den sagsbehandler, som har ansvar for sagen.

Sådanne overvejelser bør efter min opfattelse fremgå af sagens akter. Særligt i det tilfælde, hvor det vurderes, at den registrerede er bekendt med oplysningerne, er der behov for efterfølgende at kunne se, på hvilket grundlag beslutningen om ikke at foretage (yderligere) underretning er taget. Jeg henviser til den notatpligt, som følger af den almindelige retsgrundsætning om, at offentlige myndigheder har pligt til at tage notat af alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af sagens akter, jf. den sag som er omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1989, s. 138 ff.

De gennemgåede sager indeholder ikke sådanne notater eller lignende om overvejelser vedrørende eventuel underretning efter persondatalovens §§ 28 og 29.

Jeg må på denne baggrund gå ud fra, der ikke har fundet sådanne overvejelser sted i nogen af de 25 undersøgte sager, hvor personer eventuelt kan have haft krav på (yderligere) underretning efter persondatalovens § 28 og § 29.

KONKLUSION

Der er altså sammenfattende tale om 32 tilfælde, hvor forvaltningen ikke har givet tilstrækkelige oplysninger om de forhold, som er nævnt i persondatalovens §§ 28 og 29, og underretning har heller ikke i et eneste af disse tilfælde været overvejet.

Jeg finder dette kritisabelt.

Den fuldstændige mangel på overvejelser om underretning efter persondataloven giver grundlag for mistanke om, at sådanne overvejelser ikke finder sted i forvaltningen i almindelighed.

Jeg bemærker, at jeg ved min undersøgelse alene har undersøgt sagerne for underretning om de oplysninger, som udtrykkeligt er nævnt i persondatalovens §§ 28-29 uanset at stk. 1, nr. 3 i begge bestemmelser kan indebære en videregående pligt til underretning.

Jeg har noteret mig det oplyste om, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har igangsat et arbejde med at udarbejde en pjece eller lignende om borgerens rettigheder efter kapitel 8 i persondataloven, og at der udarbejdes konkrete retningslinier om forvaltningens overholdelse af underretningspligten efter kapitel 8 i persondataloven, som vil blive indarbejdet i forvaltningens arbejdsgangsportal.

ANMODNINGER OM INDSIGT

I Københavns Kommune er, som nævnt, fastsat den ordning, at anmodninger om indsigt modtages centralt i Borgerrepræsentationens Sekretariat, som anmoder hver forvaltningen samt Revisionsdirektoratet og Borgerrådgiveren om at besvare anmodningen hver for sig direkte overfor den pågældende borger, jf. sikkerhedsregulativets § 63.

De 25 modtagne sager indeholder ikke tilfælde af anmodninger om berigtigelse, blokering, sletning mv.

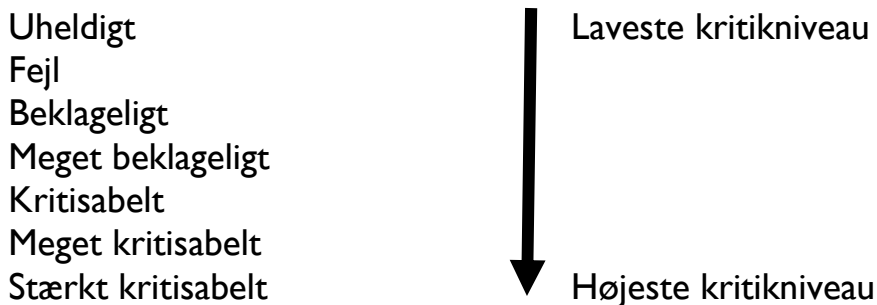
KLAGER

De 25 modtagne sager indeholder ikke tilfælde af klager over behandlingen af personoplysninger.

BILAG

BORGERRÅDGIVERENS KRITIKSKALA

Borgerrådgiverens kritikskala

Kritikskalaen spænder fra konstatering af forhold, der ikke er, som de bør være, uden at nogen konkret bebrejdes herfor (uheldigt) over kritik af forhold, der er mere eller mindre almindeligt forekommende i offentlig forvaltning, men ikke bør forekomme og til kritik af helt utilstedelige og uacceptable forhold (stærkt kritisabelt). Konstatninger af, at noget er uheldigt, registreres ikke som en egentlig kritik i Borgerrådgiverens statistik.

Det bemærkes, at Borgerrådgiveren ud over ovennævnte kritikskala naturligvis supplerende kan uddybe og kvalificere sin kritik i almindeligt sprog.

RETSKILDER OG ØVRIGT BEDØMMELSESGRUNDLAG

Persondatalovens §§ 1, 3, §§ 28-30

”§ 1. Loven gælder for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Stk. 2. Loven gælder tillige for anden ikke- elektronisk systematisk behandling, som udføres for private, og som omfatter oplysninger om personers private eller økonomiske forhold eller i øvrigt oplysninger om personlige forhold, som med rimelighed kan forlanges unddraget offentligheden. Dette gælder dog ikke reglerne i lovens kapitel 8 og 9.

Stk. 3. Loven gælder endvidere for behandling af oplysninger om virksomheder mv., jf. stk. 1 og 2, hvis denne behandling udføres for kreditoplysningsbureauer. Tilsvarende gælder for så vidt angår behandlinger, som er omfattet af § 50, stk. 1, nr. 2.

Stk. 4. Kapitel 5 gælder også for behandling af oplysninger om virksomheder mv., jf. stk 1.

Stk. 5. Uden for de i stk. 3 nævnte tilfælde kan justitsministeren bestemme, at lovens regler helt eller delvis skal finde anvendelse på behandling af oplysninger om virksomheder mv., som udføres for private.

Stk. 6. Uden for de i stk. 4 nævnte tilfælde kan vedkommende minister bestemme, at lovens regler helt eller delvis skal finde anvendelse på behandling af oplysninger om virksomheder mv., som udføres for den offentlige forvaltning.”

”§ 3. I denne lov forstås ved:

1) Personoplysninger:

Enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede).

2) Behandling:

Enhver operation eller række af operationer med eller uden brug af elektronisk databehandling, som oplysninger gøres til genstand for.

3) Register med personoplysninger (register):

Enhver struktureret samling af personoplysninger, der er tilgængelige efter bestemte kriterier, hvad enten denne samling er placeret centralt, decentralt eller er fordelt på et funktionsbestemt eller geografisk grundlag.

4) Den dataansvarlige:

Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af oplysninger.

5) Databehandleren:

Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, der behandler oplysninger på den dataansvarliges vegne.

6) Tredjemand:

Enhver anden fysisk eller juridisk person, offentlig myndighed, institution eller ethvert andet organ end den registrerede, den dataansvarlige, databehandleren og de personer under den

dataansvarliges eller databehandlerens direkte myndighed, der er beføjet til at behandle oplysninger.

7) Modtager:

Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, hvortil oplysningerne meddeles, uanset om der er tale om en tredjemand. Myndigheder, som vil kunne få meddelt oplysninger som led i en isoleret forespørgsel, betragtes ikke som modtagere.

8) Den registreredes samtykke:

Enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse, hvorved den registrerede indvilger i, at oplysninger, der vedrører den pågældende selv, gøres til genstand for behandling.

9) Tredjeland:

En stat, som ikke indgår i Det Europæiske Fællesskab, og som ikke har gennemført aftaler, der er indgået med Det Europæiske Fællesskab, og som indeholder regler svarende til [direktiv 95/46/EF](#) af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.”

”§ 28. Ved indsamling af oplysninger hos den registrerede skal den dataansvarlige eller dennes repræsentant give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
 - 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
 - 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - a) Kategorierne af modtagere.
 - b) Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.
 - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.
- Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger.

§ 29. Hvor oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede, påhviler det den dataansvarlige eller dennes repræsentant ved registreringen, eller hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, senest når videregivelsen af oplysningerne finder sted, at give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
 - 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
 - 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
 - a) Hvilken type oplysninger det drejer sig om.
 - b) Kategorierne af modtagere.
 - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.
- Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger, eller hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.
- Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder heller ikke, hvis underretning af den registrerede viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig.

§ 30. Bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, gælder ikke, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Stk. 2. Undtagelse fra bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, kan tillige gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser, herunder navnlig til

- 1) statens sikkerhed,
- 2) forsvaret,
- 3) den offentlige sikkerhed,
- 4) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv,
- 5) væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteinliggender, og
- 6) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse på de i nr. 3-5 nævnte områder.”

UNDERSØGELSE AF PERSONDATALOVEN I BIF 2007

ENDELIG RAPPORT

Redaktion

Borgerrådgiveren

Kontakt

Københavns Kommune
Vester Voldgade 2A
1552 København V

Foto

Borgerrådgiveren

Tryk

Oplag

ISBN

Udgiver

Borgerrådgiveren

KØBENHAVNS KOMMUNE

Borgerrådgiveren

Vester Voldgade 2A

1552 København V

Telefon: 33 66 14 00

Telefax:

E-mail: borgerraadgiveren@kk.dk

www.borgerraadgiver.kk.dk